

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNATNCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2016

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

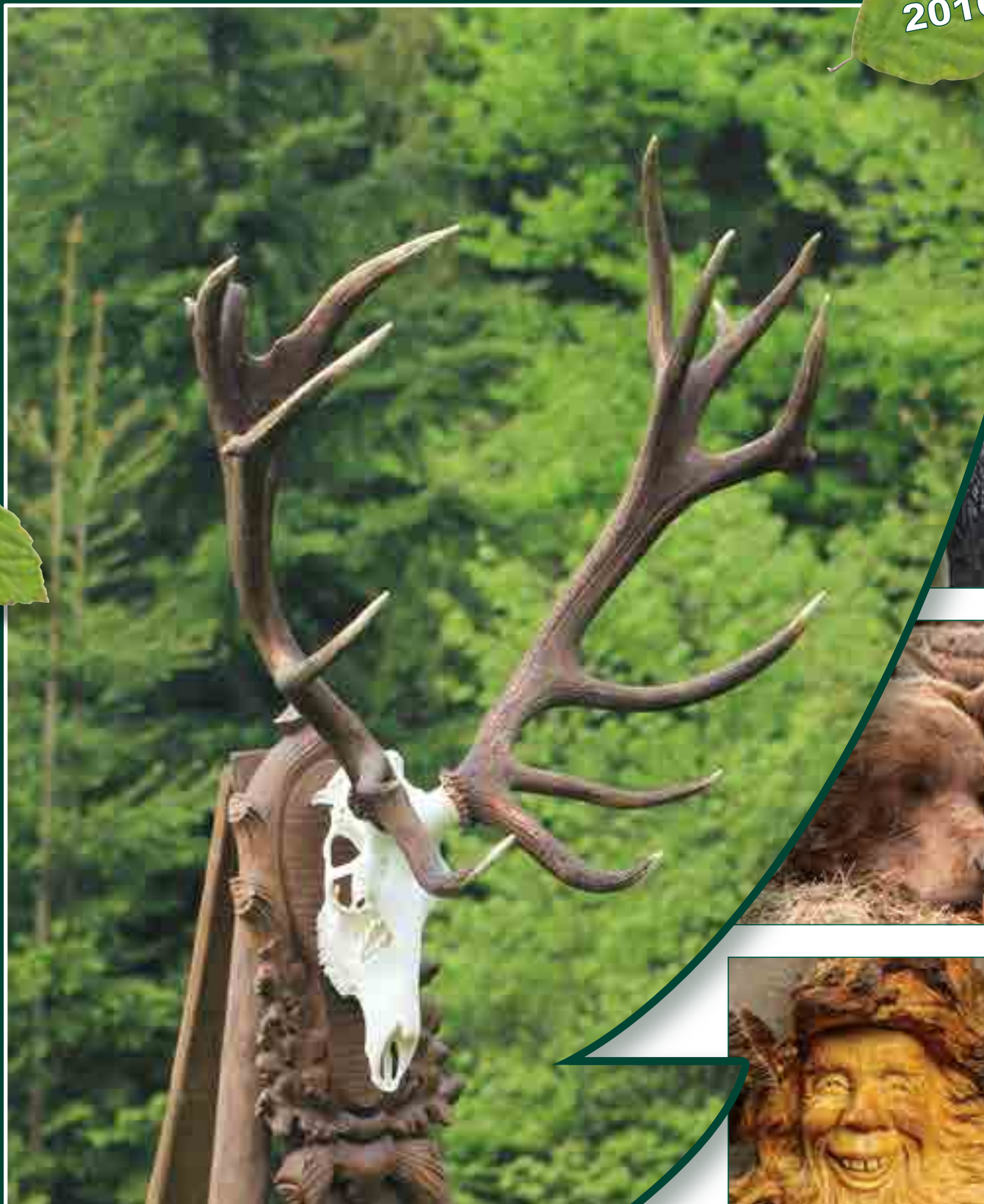
VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

12

17

22

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

3	Editorial	~	Kaštieľ zaplavili súťažace deti
~	Anketa	~	Plagát Deň stromu
4	Personálne zmeny GR	16	Keď niečo človeka baví, venuje sa tomu srdcom, niet krajšieho
~	Z histórie lesníctva	17	Medveď Mišo
5	Naj Horár	18	Pramene Opátky
6	Cyklo-chodník	19	O náučných chodníkoch
~	Rybárske preteky na OZ Šaštín	20	Vývoj lesného hospodárstva v R-U
7	Noc v múzeu	22	Drevo žijúce naďalej
~	Z rozprávky do rozprávky s lesníkmi	23	Obnova cenných exponátov
8	Zhody Kyslinky	24	Jazvec Mišo
9	Výstava Topoľčianky	~	Vtipy
10	Lesnícky park Krivoklátsko	~	Uveríte
11	Tajch Hrončok	~	Stehno z diviaka na sušených paradajkách
12	Špaňodolinský banský vodovod	25	História dopravníctva
13	Droba Ľudovít	26	Keď stromy a kry liečia
~	...Pre čistý les - Nielen v Deň Zeme...	27	Jubileá
14	Čo šepká les	~	Kalendárium júl/august
~	V šľapajách lesného ducha	28	Keď voda je, aj keď nie je
15	Ekotopfilm - Môžu sa...		

5

12

17

22

časopis zamestnancov
LESY Slovenskej
republiky, štátny podnik
jún 2016

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktorka:
Mgr. Anna Sliacka (as)

Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann
Ing. Martina Velká

Grafická úprava:
Xepap, spol. s r.o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:
Patrik Michál

Adresa redakcie:
LESY SR, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Déja vú

Asi to každý z nás pozná... ten pocit, že niekedy ste na tomto mieste už boli, že túto vetu už vám niekedy povedali, že toto sa už niekedy stalo. Údajne 70 % percent ľudí podľa prieskumov tento pocit aspoň raz v živote zažilo. Dovolím si tvrdiť, že u lesníkov musí byť toto percento ešte väčšie a má reálny základ. Problémy, s ktorými sa v súčasnosti musia vysporiadať, sú úplne totožné ako napríklad pred desiatimi rokmi. Stačí si prečítať úvodníky tohto časopisu z roku 2006 a 2007. Lykožrúťová kalamita, prieky o bezzásahovosť, neochota médií prinášať pozitívne správy o lesníctve s odkazom – chcete pozitívne informácie? Zaplaťte! Sú tu aj ďalšie a ďalšie aktuálne témy rovnaké vtedy, ako v súčasnosti. Sonda do minulosti tohto časopisu prináša aj otázky.

Čo sa vlastne zmenilo? Zmenilo sa. Zmenili sa najmä podmienky a možnosti. Tie sú zakaždým iné a je potrebné ich využiť na prospech nielen lesníkov. Najbližšie je možné prezentovať úspechy a prínos práce podniku LESY SR pre spoločnosť na Dni stromu a zároveň je potrebné využiť aj nastávajúce predsedníctvo Slovenska v Rade EÚ a to nielen v Čiernom Balogu. Na všetkých odštepných závodoch.

Prijemné čítanie

Anketa

V Nitre sa v prvej polovici júna uskutočnila celoštátna poľovnícka výstava s výrazným zastúpením nášho podniku. Aké sú podľa Vás najväčšie prínosy a zároveň aj nedostatky poľovníctva v podniku LESY SR.

Ing. Tomáš Gdovin

Referent poľovníctva a lesoturistiky
OZ Vranov n/T

Poľovníctvo v štátnom podniku LESY SR možno jednoznačne zhodnotiť ako vysoko kvalitnú, odborne a profesionálne vykonávanú činnosť s cieľom neustáleho zvedčovania obhospodarovaných poľovných revírov. Bohatá a kvalitná ponuka služieb, cieľavedomé napredovanie v chove a starostlivosti o zver, stúpajúca kvalita trofejí a záujem poľovných hostí, to všetko nasvedčuje o správnej ceste poľovníctva reprezentujúceho štátny podnik LESY SR.

Zaujímavým fenoménom dnešnej doby je niekedy enormný tlak vyvíjaný rôznymi záujmovými skupinami pri obnove zmluvných vzťahov ohľadom budúceho užívania poľovných revírov, čo však nemožno chápať ako nedostatok poľovníctva v podniku LESY SR, ale skôr ako celoslovenský problém mnohých poľovníckych organizácií v krajine.

Ing. Miroslav Plavý

Referent ekológie a poľovníctva
OZ Žilina

Za jeden z najväčších prínosov poľovníctva v podniku LESY SR považujem odborný a zodpovedný prístup zamestnancov pri obhospodarovaní poľovných revírov a manažmente zveri. Dôkazom toho je aj neustále stúpajúca kvalita, početnosť či druhová rozmanitosť trofejí pochádzajúcich z našich revírov. O tom sme sa mohli presvedčiť v uplynulých dňoch aj

na CVPP Nitra 2016.

Ďalším pozitívom našej firmy je organizovanie či spolupodieľanie sa na osvetových akciách pre laickú verejnosť a zmenu pohľadu na poľovníctvo, ako niečo nepriaznivé pre život a prírodu. Za určitý nedostatok považujem znižovanie počtu revírov, v ktorých by mali možnosť vykonávať právo poľovníctva naši zamestnanci.

Ing. Maroš Švec

Referent poľovníctva
OZ Topoľčianky

Medzi prínosy určite zaraďujem hlavne vysokú poľovnícku profesionalitu personálu. Uspokojujeme veľké percento poľovných hostí, ktorí sa vracajú znovu a znovu, a to značí len o ich spokojnosti hostí.

Medzi ďalšie prínosy poľovníctva by som zaradil aj široké portfólium odštepného závodu. OZ sa nezaobrá len ťažbou drevnej hmoty, ale aj inými záležitosťami ako napr. poľovníctvo, čo môže byť vhodná inšpirácia pre mladých ľudí (najmä generáciu študentov). Naopak medzi nedostatkami vidím lepšie ohodnotenie poľovníckeho personálu, poľovnícka vybavenosť...

Ing. Milan Prevendarčík

Referent poľovníctva
OZ Levice

OZ Levice je najväčším odštepným závod v rámci nášho štátneho podniku a všetky voľné poľovné revíry sú prenajaté. Prevádzkujeme len bažantnice a diviacie

zvernice. Z prenájmu a predaja odstrelu v režijných revíroch OZ Levice ročne utŕži cca 209 tis. €.

Na druhej strane náklady OZ Levice na budovanie opľôtkov proti ataku zveri a na eliminovanie škôd na lesných porastoch spôsobených zverou za posledné roky niekoľkonásobne narástli. Z tohto pohľadu sa nedokážem relevantne vyjadriť o prínosoch poľovníctva v našom štátnom podniku.

Ing. Stanislav Paučin

Vedúci výrobnotechnického úseku
OZ Trenčín

V rámci diverzifikácie zdrojov výnosov podniku je poľovníctvo na popredných miestach. Na tržbách podniku sa podieľa prostredníctvom poplatkového lovu, predajom živej zveri, predajom zveriny a nepriamo prenájmom ubytovacích zariadení. Významný podiel tržieb predstavuje prenájmom pozemkov v súvislosti s výkonom práva poľovníctva a realizované obchodno – verejné súťaže na výber užívateľa poľovného revíru, ktoré sú aktuálnym odrazom požiadaviek trhu v danej oblasti.

Poľovné revíry v užívaní LESOV SR, š.p. sú aj nástrojom na uplatňovanie hodnôt a filozofie poľovníctva. Majú byť vzorom poľovníckeho hospodárenia a príkladom pre ostatných užívateľov PR. Spokojní klienti, šíriaci dobré meno podniku, sú zároveň jednou z foriem práce s verejnosťou. Je našou spoločnou úlohou a povinnosťou zabezpečiť aby tomu tak bolo vo všetkých prípadoch.

Personálne zmeny GR

Novým obchodným riaditeľom je Dušan Chudovský

Po štyroch rokoch došlo od 17. mája na generálnom riaditeľstve k zmene na pozícii obchodného riaditeľa. Odvolaného Ing. Miroslava Leláka, ktorý zostáva zamestnancom podniku LESY SR, nahradil riaditeľ odštepného závodu Považská Bystrica Ing. Dušan Chudovský PhD. (54).

Nový poverený riaditeľ obchodného úseku pracuje celý profesijný život od ukončenia lesníckej fakulty Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene v štátnych lesoch, kde prešiel takmer všetky pozície od praktikanta, technika lesnej správy, vedúceho lesnej správy, regionálneho manažéra predaja až po riaditeľa odštepného závodu. V roku 2012 ukončil obhajobou dizertačnej práce doktorandské štúdium na TÚ Zvolen.

Novému riaditeľovi prajeme veľa úspechov.

-vr-

Z histórie lesníctva

Po 74 rokoch vyšla nová publikácia o histórii lesníctva na Slovensku

LESY Slovenskej republiky vydali jedinečnú publikáciu o histórii lesníctva na Slovensku. Dielo Viliama Stockmanna Dejiny lesníctva na Slovensku obsahuje viac ako 1000 strán textu, fotografií a historických dokumentov, ktoré tento lesník, ochranca prírody a historik spracovával po dobu takmer troch rokov. Zatiaľ jedinou podobnou publikáciou boli Dejiny lesníctva a drevárstva na Slovensku Andreja Kavuliaka z roku 1942, ktoré však neboli tak obsiahle a ich zameranie sa od novej publikácie líšilo, nakoľko autor venoval značnú časť práce dendrológii drevín a drevárskemu vývoju.

„Lesníctvo je súčasne s baníctvom odvetvie, ktoré má na území Slovenska najbohatšiu históriu. Podnik LESY Slovenskej republiky je najväčším správcom lesov, a preto bolo logické že podporil snahu o zhnutie tejto bohatej histórie v jednej publikácii. Som presvedčený, že táto kniha bude zdrojom informácií pre celé generácie nielen lesníkov, ale i žiakov, študentov či záujemcov o históriu,“ povedal poverený generálny riaditeľ podniku LESY Slovenskej republiky Jozef Bystriansky.

Dejiny lesníctva na Slovensku sú dlho očakávanou a pre ďalší vývoj slovenského lesného hospodárstva a lesníctva významnou publikáciou. Mapujú vývoj lesného hospodárstva od prelomu prvého a druhého tisícročia, až po začiatok fungovania podniku LESY Slovenskej republiky v roku 2000.

Autor knihu rozdelil do desiatich kapitol podľa štátoprávnych formácií, ktoré postupom stáročí na území dnešného Slovenska existovali. Začína postupujúcim vznikom vlastníckeho hájenia lesov pre poľovníctvo, pokračuje vznikom baníctva a hutníctva, kedy pribúda potreba drevnej hmoty, a táto potreba neskôr vyústi do postupného riadeného lesného hospodárstva spojeného so vznikom lesníckej legislatívy. „Takto som postupoval cez obdobie tisíc rokov – samozrejme len stručne, pretože som mal k dispozícii len tisíc strán,“ vysvetľuje Stockmann. Kompletný materiál je výsledok niekoľko desiatok rokov archívnych výskumov. V publikácii autor cituje listy a ďalšie dokumenty, ich čísla a dátumy, z ktorých archívnych fondov pochádzajú. V prevažnej

časti publikácie sa autor vyhýba subjektívnym hodnoteniam, hoci ako poznamenáva: „Niekedy sa tomu vyhnúť nedalo“.

Práca hlavného lesného radcu Andreja Kavuliaka z roku 1942 mapuje vývoj lesov a lesného hospodárstva od 1. storočia až do 40. rokov 20. storočia, a i keď sa v dnešných odborných kruhoch považuje skôr za odbornopopularizačnú prácu, stala sa základným kameňom pre výskum dejín lesov a lesníctva na Slovensku a vyzdvihla historický význam lesníctva pre celé územie Slovenska. Od konca 90. rokov sa myšlienkou súborného spracovania dejín lesníctva na Slovensku zaoberal aj dlhoročný pracovník Lesníckeho, drevárskeho a poľovníckeho múzea, lesník - historik a autor deviatich knižných publikácií z lesníckej histórie Ing. Jozef Urgela, CSc. Zámer však nestihol zrealizovať.

-vr-

Naj Horár

NajHorár je v tomto roku z OZ Rimavská Sobota, v družstvách zvíťazili ŠL TANAPU

Už po dvanásty raz sa lesníci z celého Slovenska zišli v horskej osade Donovaly,

Jasenia, a niektorí ako napríklad Pavel Kohút z Levíc, Róbert Car zo Sobraniec a Marián Bezeg z Vranova nad Topľou, tam aj v minulosti zvíťazili. Na Donovaloch sa v tomto roku objavili aj noví mladí lesnícki súťažiaci, ako napríklad zo Štátnych lesov TANAPU, a hneď aj zvíťazili.

Ale nepredbiehajte. Ako taký súťažný deň na Donovaloch vyzerá? Najlepšie je

aby si zmerali svoje sily a schopnosti v základných lesníckych disciplínach, ako sú meranie a odhad objemu dreva, montáž lapačov Theyson, sadenie sadeníc jamkovou metódou, prerezanie polena ručnou pílkou a strelba zo vzduchovky. Poslednou disciplínou boli otázky z bezpečnosti práce a hod obojstrannou sekerou.

Návštevníci si mohli vyskúšať rozborku a zloženie motorovej píly na čas, súťažilo sa i v streľbe zo vzduchovky či v hode obojstrannou sekerou na cieľ. Pre strojníkov nakladačov bola pripravená súťaž v premiestňovaní bremena na čas a presnosť.

Na zahájenie pred lesníckou chatou prišlo 27 trojčlenných družstiev od Záhoria po Sobrance – zo všetkých odštepných závodov LESOV Slovenskej republiky, š.p., a tiež zo Štátnych lesov TANAPU, Mestských lesov Banská Bystrica, Lesov Mesta Brezno a Vojenských lesov a majetkov. Už po niekoľkokrát prišlo tiež družstvo žien – lesníčok z Levíc a jedna z OZ Považská Bystrica. Niektorí lesníci, z Levíc, Vranova nad Topľou alebo zo Sobraniec absolvovali súťaž na Donovaloch už veľakrát, chodili už na Tajov alebo do

začať ho na výhľadom na hrebeň Nízkyh Tatier – vrchol Prašivej – od dreveného altánku, potom navštíviť súťažné disciplíny na lúke pred chatou, popritom sa porozprávať s kolegami a kamarátmi, nechať sa zviezť vrtuľníkom nad podhorím Veľkej Fatry a Nízkyh Tatier. Okolo poludnia sa stretnúť pri vynikajúcej držkovej polievke a guláši, ktorý navarilo najlepšie „lesnícke kuchárske družstvo“ pod vedením Pavla Chválíka, vyskúšať si nesúťažnú disciplínu v pití piva na čas, však posediť si s kamarátmi na lúke sa podarí zasa až o rok. Aj tak bolo možné si skrátiť čakanie na vyhlásenie výsledkov súťaže, zatiaľ čo sa deti a niektorí vedomostí chytiví dospelí návštevníci zastavili u stánkov lesnej pedagogiky. Romantickú atmosféru horského sedla dokreslovalo ako každoročne stádo oviec a kôz, ktoré prihnal bača Ján Blaško, s ktorým je príjemné porozprávať sa o tunajšom kraji. A na záver si posediť na vyhládke pri altánku...

O štvrtej popoludní zaznela fanfára lesníckych trubačov z Prešova a zvolala všetkých k vyhláseniu výsledkov celodenného snaženia. Riaditelia, predsedovia, teda predstavitelia všetkých významných lesníckych organizácií a početných sponzorov tým najlepším odovzdali hodnotné dary. Ako prvé boli ocenené členky družstva žien, najlepších výsledkov dosiahla na 28. mieste Petra Černejšová z OZ Považská Bystrica.

Celkovo sa tohoročná súťaž Naj Horár organizovaná

odštepným závozom Slovenská Ľupča skončila nečakaným prekvapením. Po niekoľkých rokoch, kedy si najcennejšiu trofej v družstvách preberali súťažiaci z domáce-

ho OZ s kolegami z OZ Rimavská Sobota, sa v tomto roku presadili hostia z Vysokých Tatier. V porovnávaní jednotlivcov bol v piatok 27. mája najlepší Richard Jakubička z OZ Rimavská Sobota, ktorý sa na najvyšších priečkach umiestňuje už pravidelne, pred Dávidom Ďubašákom zo ŠL TANAPU a Jánom Ščavnickým z Vojenských lesov a majetkov. V družstvách sa za víťaznými lesníkmi zo Štátnych lesov TANAPU v zložení Dávid Ďubašák, Róbert Michalák a Marek Hudáček

umiestnilo družstvo domácich z OZ Slovenská Ľupča a na treťom mieste skončili kolegovia z OZ Rimavská Sobota.

Výkony súťažiacich svedčia o ich odbornosti. Veď najlepší horári dokázali odhadnúť kubatúru kmeňov o presnom objeme 6,65 m³ s odchýlkou na niekoľko stotín a jeden zo súťažiacich dokonca odhadol presne. Rovnako sa najlepším horárom podarilo odhadnúť s rozdielom do jedného bodu aj bodovú hodnotu trofeje jeleňa (186,21 b. C.I.C.). Treba spresniť, že to neboli súťažiaci z domáceho OZ.

Za vzornú organizáciu pretekov patrí vďaka kolegom z OZ Slovenská Ľupča pod vedením riaditeľa Vladimíra Masicu, a tiež „tým hore“, ktorí sa postarali o nádherné počasie.

Jiří Junek, vr

Cyklo-chodník

LESY Slovenskej republiky otvorili novú cyklotrasu na ceste medzi Tisovcom a Pohronskou Polhorou

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky otvoril v pondelok 16. mája novú oficiálnu cyklotrasu v blízkosti Národného prahu Muránska planina a Veporských vrchov. Šesťkilometrový úsek na ceste medzi Tisovcom a Pohronskou Polhorou sa začína v lokalite Pod Dielom, obchádza sedlo Zbojská

a končí na ceste k Pohronskej Polhore v doline Svetlá.

„Z roka na rok k nám prichádza viac návštevníkov, hlavne po oživení premávky zubačky, teda parného vlaku na trati Tisovec - Zbojská, ktorú v minulom roku navštívilo viac ako 2600 turistov. Cyklocesta je preto

ďalšou možnosťou pre našich návštevníkov, ktorí fandiť tomuto športu. Určite to vyvolá aj tlak na zlepšovanie služieb nielen v Tisovci, ale tiež v okolí, napríklad v Pohronskej Polhore, Michalovej, až po Brezno,“ uviedol primátor Tisovca Peter Mináč.

„Stále však zostáva predovšetkým lesnou cestou, a preto nebude vždy otvorená pre verejnosť. Pokiaľ sa bude v okolí vykonávať manipulácia a odvoz drevnej hmoty, budeme ju musieť z hľadiska bezpečnosti uzavrieť,“ dodal riaditeľ OZ Rimavská Sobota

ta Peter Mixtaj. Počas víkendov a sviatkov takúto činnosť podnik nevykonáva, a preto bude cyklotrasa plne k dispozícii turistom. Otvorená by mala byť aj počas väčšiny pracovných dní v roku.

Cyklistom sprevádzkovanie cyklotrasy uľahčí prejazd cez sedlo Zbojská mimo automobilovej premávky na hlavnej ceste č. I/72.

Okrem toho ponúka nová cyklotrasa pohľad na faunu a flóru v okolí Muránskej planiny vrátane pohľadu na následky po veternej smršti Žoňa z 15. mája 2014.

Cyklotrasa Plačková – Svetlá pôvodne slúžila iba ako nespevnená lesná cesta na obhospodarovanie lesa. Možnosti ďalšieho využitia priniesla rekonštrukcia cesty I/72, ktorá si vyžiadala vybudovanie spevnenej obchádzkovej trasy medzi lokalitou Pod Dielom a Pohronskou Polhorou. Po spevnení tejto cesty asfaltovým povrchom sa úsek využíval až do ukončenia rekonštrukcie hlavnej cesty na bežnú premávku.

Podnik LESY Slovenskej republiky v minulosti vybudoval a sprevádzkoval oficiálne cyklotrasy napríklad aj na trati bývalej lesnej železnice Čierny Váh či na trati železnice pri Starej Bystrici ako súčasť Beskydskej zelenej cesty.

-vr-

Rybárske preteky na OZ Šaštín

Odštepny závod Šaštín zorganizoval tretí ročník verejných rybárskych pretekov, ktoré sa uskutočnili už tradične 8. mája 2016 na rybníku Bulkovec 2. Pretekov sa zúčastnilo 49 rybárov. Najúspešnejší rybár ulovil kapra s dĺžkou 55 cm a odniesol si finančnú výhru 200 €. O 2. a 3. mieste rozhodla minca, pretože rybári ulovili kaprov so zhodnými mierami- dĺžkou 52 cm, váhou 3,05 kg.

V piatok 13. mája 2016 sa uskutočnili rybárske preteky zamestnancov OZ Šaštín a ich rodinných príslušníkov na rybníku Kubinov kríž v Malých Karpatoch. Víťazom sa stal vedúci LO Marek Holický z Lesnej správy Šaštín, ktorý ulovil pstruha s dĺžkou 51 cm. Na zamestnaneckých pretekoch sa ulovilo 166 kusov pstruhov, 13 kaprov. OZ Šaštín vydáva povolenky na tri rybníky, ktoré každoročne zarybňuje. Do každého rybníka bolo tento rok nasadených 400 kg kapra K3 a

200 kg amura, do rybníka Kubinov Kríž okrem kaprov a amurov nasadili aj 150 kg pstruha dúhového.

Rybné hospodárstvo je pre závod ekonomicky výhodné v prípade, že závod nezohľadňuje odpisy. OZ Šaštín má v pláne opraviť a sprevádzkovať aj ďalšie dva rybníky, tento zámer je však naviazaný na prostriedky z fondov EÚ.

Juraj Piecka, OZ Šaštín

Noc v múzeu

Noc múzeí nie len v Lesníckom a drevárskom múzeu

Dvadsiatyprvý máj 2016 sa niesol v znamení múzeí a galérií krížom cez celú Európu. Pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí, za ktorý bol v roku 1977 vyhlásený 18. máj, sa múzejníci každoročne usilujú pripomenúť verejnosti zmysel múzejnej práce, hodnoty, o ktoré sa starajú, a upozorniť na spoločenský význam týchto pamäťových inštitúcií chrániacich naše kultúrne ded-

ičstvo naprieč plynúcim časom. Pre svojich návštevníkov sa snažia pripraviť niečo špeciálne, čím Noc múzeí a galérií rozhodne je. Tento rok už po dvanásty raz v sobotu najbližšiu k Medzinárodnému dňu múzeí otvorili svoje brány stovky múzeí aj galérií a ponechali ich otvorené až do neskorých nočných hodín. Práve v tento deň tak mali návštevníci možnosť prezrieť si ponúkané výstavy a expozície obohatené nielen o pestrý program, ale najmä v trochu inej netradičnej podobe a vychutnať si ich v intímnej večernej atmosfére.

Výnimkou, samozrejme, nebolo ani Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. Tentokrát sa však do organizovania Noci múzeí a galérií 2016 nepúšťalo len vlastnými silami, ale na podnet Múzea SNP v Banskej Bystrici vstúpilo do spolupráce na projekte v oboch mestách zatiaľ nevídanom – spoločnej Noci múzeí a galérií v Banskej Bystrici a vo Zvolene. Okrem zmienených múzeí sa do spoločného podujatia zapojili aj ŠVK – Literárne a hudobné múzeum, Stredoslovenské múzeum, Stredoslovenská galéria a SNG – Zvolenský zámok. Netradičný bonus predstavoval historický vlak, ktorý premával medzi Zvolenom a Banskou Bystricou pod taktovkou členov Klubu historickej techniky vo Zvolene, a organizátorom tak pomohol prepojiť podujatie aj z geografického hľadiska. Vstupenka v hodnote jedného eura zakúpená v ktoromkoľvek zo zúčastnených múzeí bola platná do všetkých múzeí a galérií a predstavovala aj lístok na historický vláčik.

V duchu mušketerskeho hesla „všetci za jedného, jeden za všetkých“ sa tak múzeám podarilo prepojiť spoločným podujatím organizovaným na medzinárodnej platforme, ktoré si ale vo výstavných sieňach každého múzea i galérie zachovalo svoj vlastný charakter.

Lesnícke a drevárske múzeum ponúklo tradične program pre všetky vekové kategórie. Tí najmenší sa mohli realizovať vďaka aktivitám lesnej pedagogiky či hipoterapii v záhrade múzea a vrcholom detského programu bolo autorské čítanie z rozprávkových kníh spisovateľa a hudobníka Branislava Jobusa. Večer sa niesol v duchu hľadania priateľov kultúry a prírody v diskusii profesora Ladislava Pauleho a lesníka z praxe Emila Rakytu, ktorú zasvätené moderovala Marcela Čížová. Noc múzeí v Lesníckom a drevárskom múzeu zakončil podmanivý koncert kozmopolitnej skupiny Longital.

Iniciatíva Múzea SNP bola korunovaná všeobecným úspechom. S podujatím boli spokojní organizátori aj návštevníci, ktorí sa múzeám odmenili rekordnou návštevnosťou. Vo Zvolene i Banskej Bystrici na Noc múzeí prišlo vyše 6000 návštevníkov, Lesnícke a drevárske múzeum sa tešilo pozornosťou 400 z nich.

Veronika Šebíková, LaDM Zvolen

Z rozprávky do rozprávky s lesníkmi

Kde bolo, tam bolo, v jednom kráľovstve si spokojne nažíval kolektív lesných pedagógov. Jedného dňa si povedali, že skúsia pre deti urobiť niečo iné ako doteraz. Sedeli, rozmýšľali, hlavy si lámali až vymysleli Rozprávkový chodník lesom.

Ale na to len nápad a chuť do práce nestačili, potrebovali aj dukáty. Tak šli za pánom kráľom a ten im sľúbil, že ak zaujmú správca kráľovskej pokladne dá im svoje požehnanie. I tak sa stalo. Keď sa správca kráľovskej pokladne dočul, čo sa chystá, neváhal a otvoril truhlicu a lesným pedagógom nasypal za plnú hrst dukátov. Chýr sa niesol kráľovstvom o chystanej veľkej sláve a doniesol sa aj k vyberačovi daní. Ten tiež načrel do svojej truhlice a prihodil za hrst dukátov. A tak sa pedagógovia pustili do práce. Mesiac chystali, stĺkali, šili, pomôcky vyrábali, darčeky balili, piekli, hostí pozývali až prišiel deň D. a ten deň bol MDD.

Hostí prišlo neúrekom, ale tí najväčejší boli deti z tohto kráľovstva. Na prechádzke lesným chodníkom stretli Popolušku s princom, Matka, Kubka a ich ovečky, Rumcajsa a jeho Manku, Červenú čiapočku a vlka, Dlhého, Širokého a Bystrozrakého a dokonca aj dvoch lenivých horárov, ktorým zajac kradol kapusty. U každého sa niečo naučili a aj malý darček dostali. Na všetko dohliadal Rozprávkový deduško, Dobrá víla pomáhala, čo jej sily stačili, hlavný kuchár Stehno varil samé dobroty a v Hostinci u čerta len samé dobré nápoje nalievali, k tomu koláče a špekáčky rozdávali. Deti z toho kráľovstva boli v ten deň isto iste tie najusmiatejšie kam len oko dovidelo. A ten úsmev bol pre všetkých, ktorí sa na tom podieľali tou najväčšou odmenou. A ak nezabudli, tak sa usmievajú do dnes.....

Z pera Červenej Čiapočky Eriky Ninačovej, OZ Košice

Zhody Kyslínky

Záľomská opäť zakvitla poľovníckymi trofejami a zhodami parožia

234,25 bodov! Týmto súčtom bola ohodnotená najlepšia jelenia trofej na tohtoročnej prehliadke jeleních trofejí a výstave jeleních zhodov z poľovníckej sezóny 2015/2016 z poľovného revíru CHPO Poľana a zo zvernice Trnavy, doplnené o zhody z príľahlých poľovných revírov z zelenej poľovnej oblasti J-XIV Poľana. Tie si mohli návštevníci už tradične pozrieť v lokalite Záľomská, LS Kyslínky. Na výstave boli zároveň prezentované i zlaté trofeje jeleňov ulovené vo zvernici Trnavy a CHPO Poľana za posledných päť poľovníckych sezón.

Výstavu otvoril Jozef Bystriansky, poverený generálny riaditeľ štátneho podniku, LESY Slovenskej republiky a Pavol Král, riaditeľ odštepného závodu Kriváň. Na výstave sa okrem vedenia štátneho podniku zúčastnili i čelní predstavitelia Národného lesníckeho centra, Slovenskej poľovníckej komory,

Chránenej krajinskej oblasti Poľana ako i hostia z Maďarska, Poľska, Čiech, poľovnícka i nepoľovnícka verejnosť zo Slovenska. Usporiadali ju už tradične LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, odštepný závod Kriváň a odštepný závod Čierny Balog tentokrát v piatok 20. mája 2016. To, že o toto podujatie je záujem dokázalo i v tomto roku približne 600 návštevníkov.

A opäť bolo čo obdivovať! Celkovo bolo vystavených z poľovníckej sezóny 2015/16 41 jeleních trofejí (5 poľovníckych trofejí si odviezli zahraniční poplatkovi poľovníci), 11 srnčích trofejí a výstavu dopĺňali zlaté jelenie trofeje z poľovníckych sezón 2011/12 –

2014/15. Celkovo tak návštevník mohol vzhliadnuť 54 jeleních trofejí, z toho 19 zlatých. Najvýznamnejšie jelenie trofeje dosiahli z poľovného revíru CHPO Poľana bodové hodnoty 234,25; 223,69; 216,68; 216,58; 215,39 b CIC a zo zvernice Trnavy bodové hodnoty 248,94; 242,81; 242,61; 237,36; 224,69 b CIC.

zo 72 jeleňov. Jelenie zhody boli ukončené korunami pri 77 % jeleňov a 23 % jeleňov na základe zhodov bolo nekorunových. Najsilnejšie predložené jelenie zhody dosiahli bodové hodnoty 217,76, 215,66, 210,19 b. CIC.

To, že zamestnanci štátneho podniku LESY Slovenskej republiky vedia ako spravo-

Zároveň chov zelenej zveri v poľovnej oblasti J-XIV Poľana prezentovali zhody parožia z jeleňov nájdených na jar v roku 2016. Celkovo bolo vystavených 324 ks parožia z 240 jeleňov. Z toho z poľovného revíru CHPO Poľana 224 zhodov zo 165 jeleňov a 100 ks parožia zo 75 jeleňov z príľahlých poľovných revírov. Z celkového množstva vystavených jeleních zhodov bolo 42 % vyhodnotených ako chovných, 40 % ako výradových a 8 % ako lovných. Ako medailové boli vyhodnotené zhody z jeleňov v počte 101 ks (42 % z celkového predloženého množstva). Pre udelenie zlatej medaile bolo posúdené parožie (zhody) z troch jeleňov, striebornej 26 jeleňov a bronzovej

vať zverené poľovné revíry dokázala i táto výstava konaná na Záľomskej. Nebolo by dobré však uspokojiť sa s dosiahnutými výsledkami. Preto „štátni“ lesníci pristúpili k zníženiu plánu lovu jeleňov v poslednej poľovníckej sezóne, aby sa dosiahla optimálna veková štruktúra jeleňov, a tým zvýšila početnosť jeleňov v III. a IV. vekovej triede. V tomto trende plánujeme pokračovať a v horizonte piatich rokov tak chceme dosiahnuť optimálnejší stav po vekových triedach jeleňov a zabezpečiť dostatočný počet „zrelých“ jeleňov.

Text: Patrik Michál,
Foto: Ján Nôžka

Výstava Topoľčianky

V OZ Topoľčianky hodnotili jelenie zhody

Lesy SR, š.p. každoročne organizuje prostredníctvom viacerých odštepných závodov prehliadky zhodov jelenej zveri. Z najznámejších možno spomenúť OZ Kriváň, OZ Liptovský Hrádok či OZ Rožňava. Kvalitne zorganizovaná prehliadka jeleních zhodov je veľmi obľúbená udalosť pre širokú poľovnícku verejnosť a pre obhospodarovateľa poľovného revíru poskytuje zaujímavé informácie o kvantite a kvalite jelenej zveri. Najmä tieto faktory prispeli k tomu, že v roku 2016 sa konal druhý ročník prehliadky jeleních zhodov aj v rámci odštepného závodu Topoľčianky, ktorý obhospodaruje revír Velká a Malá zvernica na celkovej ploche 11.867 ha. Sú určené na chov jelenej, danielovej, muflonovej, srnčej a diviacej zveri. Prehliadka sa uskutočnila na území Lesnej správy Hrušov pri chate Koborno.

V rámci Velkej zvernice bolo vystavených 115 jeleních zhodov nájdených v roku 2016, z toho 56 ks v pároch a 59 ks samostatne, 16 zhodov bolo minuloročných, prípadne starších. Na základe týchto výsledkov možno konštatovať, že v revíry Velká zvernica sa podarilo zdokumentovať 72 jelenov. Najsilnejšie zhody boli ohodnotené na 194,26 bodu a získali striebornú medailu, bronzové hodnoty dosiahli zhody z 12 jelenov. V poľovnom revíry Malá zvernica sa začalo s chovom jelenej zveri v roku 2008, kedy tu bola dovezená jelenia zver z Poľany a z Bardejova. V roku 2016 sa tu podarilo zozbierať 27 ks jeleních zhodov, z toho 12 ks v pároch a 15 ks samostatne. Týmto sa v revíry zdokumentovalo 21 jelenov. Medailové hodnoty dosiahli zhody z 10 jelenov. Najvyššiu bodovú hodnotu 212,5 bodu dosiahol 8-ročný jelen, striebornú medailu získali zhody z troch jelenov a bronzová pripadla zhodom zo šiest jelenov. Množstvo zozbieraných zhodov z poľovných revírov Velká a Malá zvernica je tento rok trojnásobne vyššie ako v roku 2015. Odštepný závod Topoľčianky plánuje do budúcich poľovníckych sezón naďalej zvyšovať množstvo vystavovaných zhodov a získavať tak čoraz presnejšie informácie o početnosti a genofonde jelenej zveri vo svojich režijných revíroch.

*Jozef Paulenka
Tomáš Kopča*

Lesnický park Křivoklátsko

Lesnické parky umožňují lesnické hospodaření, ochranu přírody i využití lesa veřejností

„Území pro přírodu i pro lidi“, s tímto

mottem v květnu 2010 založili Lesnický park Křivoklátsko tři partneři - státní podnik Lesy České republiky, Jerome Colloredo-Mannsfeld a základní pobočka České lesnické společnosti Křivoklát. V pondělí 9. května požehnal parku i lesníkům kardinál Dominik Duka. Akce na Křivoklátsku v areálu u lesnické chaty Emilovna se konala 9.5.2016 pod záštitou prezidenta České republiky.

Součástí neformální oslavy 5. výročí založení Lesnického parku Křivoklátsko byla i lesnická exkurze v jeho lesích.

Zachovat a podpořit přírodní, krajinné a kulturní hodnoty v jednom z nejucelenějších komplexů lesa v republice, na Křivoklátsku, to byl záměr zakladatelů lesnického parku. Ten se rozkládá na třinácti tisících

hektarech od Zbiroha až po Nižbor, tedy v Plzeňském i Středočeském kraji. „Je ukázkou zachování přírodních hodnot Křivoklátska a současně produkčního potenciálu lesů i lesnictví jako kulturního odkazu našich předků,“ vysvětlil generální ředitel státního podniku Lesy ČR Daniel Szórád. V posledních letech se v křivoklátských lesích postupně mění druhová skladba ve prospěch listnáčů

Do křivoklátských lesů se postupně vrací vzácné druhy ptáků – raritou je aktivní hnízdění páru orla mořského, ale i savců, jako je vydra říční a bobr evropský, které se tu desítky i stovky let nevyskytovaly. Ing. Pecha připomněl jména dvou lesnických odborníků, kteří se o založení lesnického parku zasloužili: Ing. Vladimíra Krečmery a Ing. Jiřího Nováka.

a jedle, které nahrazují smrk, borovice a modřín. Zvyšuje se podíl přirozené obnovy i podíl podrostního způsobu hospodaření. Lesy produkují nezanedbatelné množství dřevní hmoty, naší jediné obnovitelné suroviny. „Lesnický park se stává jakýmsi oknem do hospodaření v lesích bez ohledu na formu vlastnictví,“ uváděl Michal Pernica, ředitel společnosti Colloredo-Mannsfeld.

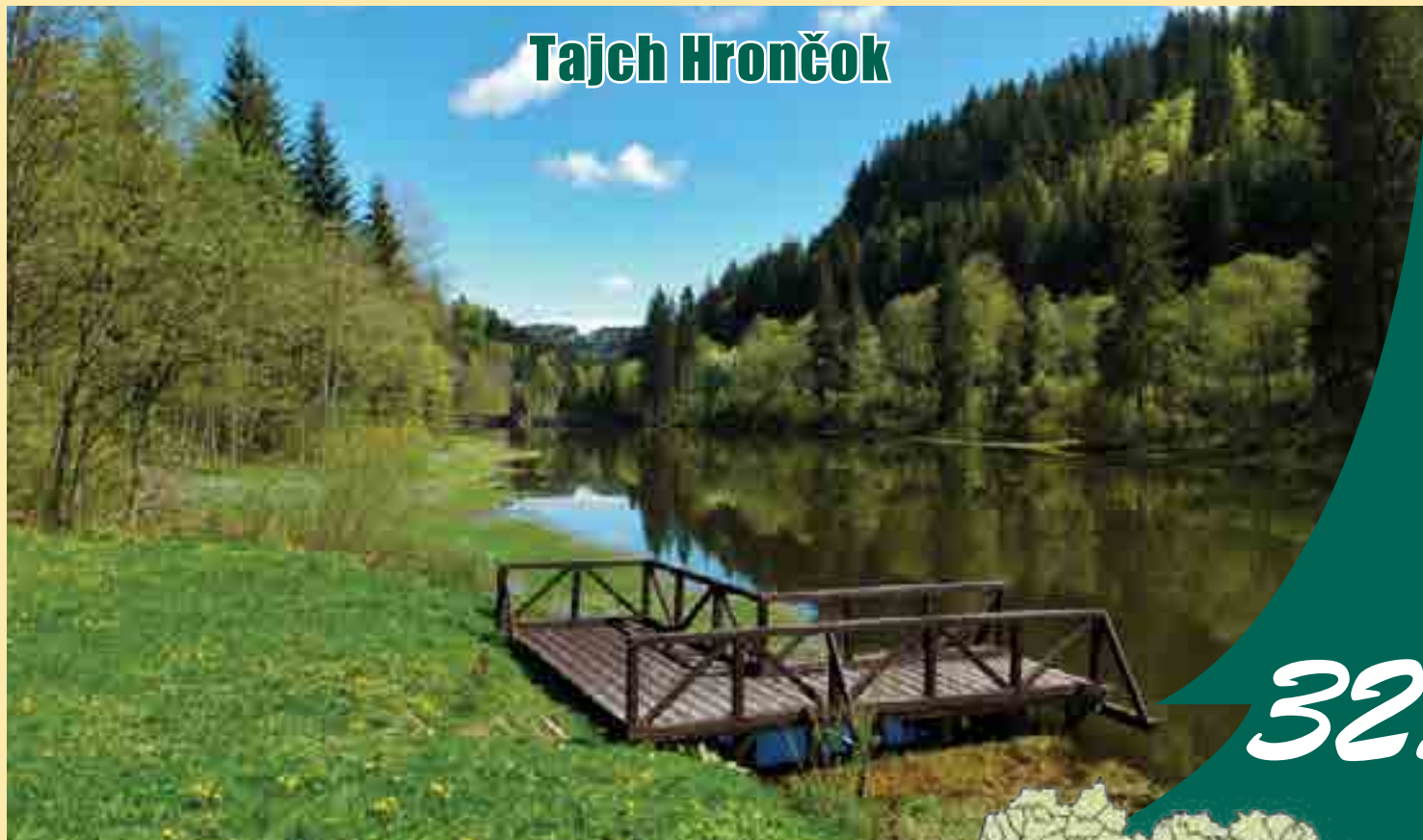
Motto „Území pro přírodu i pro lidi“ je v parku uplatňováno prakticky. „Lesy jsou volně přístupné, v parku budujeme odstavná parkoviště či přístřešky, upravujeme zdroje vody. Přestože se v parku lesnický hospodaří, myslíme i na návštěvníky, kteří les využívají ke sportu, houbaření i odpočinku,“ říká Miroslav Pecha, ředitel obecně prospěšné společnosti, která o park pečuje. Na své si v parku přijdou nejen lesníci, ale i geologové, botanici, entomologové či ornitologové.

LPK vznikl jako alternativa k národnímu parku. Brzy však dostal jiný rozměr. Položil základ novému pojetí péče o lesy i krajinu a byl impulsem k založení dalších dvou lesnických parků - na Bezdězu v areálu Vojenských lesů a statků, s. p. a v lesích Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny MU Brno. „Máme ambice zapojit se do mezinárodní sítě modelových lesů a sdílet tak informace o způsobech hospodaření v lesích za hranicemi,“ dodal Miroslav Pecha. Mapový materiál i další informace o parku jsou k dispozici v Informačním a vzdělávacím středisku Lesů ČR se sídlem na Křivoklátě nebo na webových stránkách www.lpkřivoklatsko.cz.

Z tiskové zprávy připravil a doplnil Jiří Junek

Tajch Hrončok

32.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
OZ Čierny Balog
976 45 Hronec
okres Brezno
(N 48°42'14" E 19°31'36")

www.lesy.sk

Špaňodolinský banský vodovod

31.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
OZ Slovenská Ľupča
974 01 Špania Dolina
Okres Banská Bystrica
(N 48°48'27" E 19°08'05")

www.lesy.sk

Tajch Hrončok

Tajch Hrončok bol vybudovaný vo forme vodnej nádrže (v roku 1881), ktorá umožňovala vodnú dopravu dreva od Hrončoka kamenistým potokom a potom Čiernym Hronom po Hronec, prípadne až po plú na Štiavničku. Kamenistý potok bol od 80. rokov 19.

storočia intenzívne využívaný na dopravu vyťaženého dreva, čomu boli prispôsobené brehy potoka drevenými opevneniami, ktorých zhnité zvyšky boli zachované ešte v 40. rokoch minulého storočia. Išlo o pôvodný vodohospodársky systém slúžiaci na splavovanie dreva. Maďarský nápis na pôvodnej kamennej tabuli bolo uvádzané: „Plavebná hrádza Gábora Keménya, postavená v roku 1881 počas jeho osadnej správy Albertom Bedö z Kálnoku.“

Bola postavená podľa plánov Jozefa Pausingera a jej predchodkyňa bola drevená. Dnešná kamenná hrádza má dĺžku 76,1 m, šírku 5,3 a výšku 10 m. Obsah nádrže je 123 863 m³ vody a podľa stavu vody v potoku sa nádrž naplnila za 24 až 48 hodín. Význam tajchov však zanikol s výstavbou lesných železníc a na začiatku 20. storočia bola vybudovaná Čiernohronska železnica, ktorá viedla dolinou až na Sihlu. Návodná stena je postavená zo žulových kvádrov a

cementovej malty. Hlavná brána bola drevená s rozmermi 2,25 x 2,00 m sa obsluhovala železnou „šroubou“. Výpustná brána mala veľkosť 2,30 x 2,53 m. Tajch zrekonštruoval v rokoch 2001-2003 štátny podnik LESY Slovenskej republiky a je súčasťou vonkajšej expozície Lesníckeho skanzenu vyhláseného za významné lesnícke miesto 14.7.2012.

Špaňodolinský banský vodovod

Špaňodolinský banský vodovod bol najpozoruhodnejším dielom banskobystrickej montážnej oblasti. Vznikol po etapách a tento povrchový vodný náhon, privádzajúci vodu v drevených žľaboch a zemných járkoch na pohon ťažných strojov a iných za-

riadeniach v baniach na meď a striebro v Španej Doline a jej okolí bol funkčný od začiatku 16. storočia a skončil svoju činnosť v roku 1906, kedy definitívne zanikli Šaňodolinské bane. Zachytával vodu v prameňoch pri Donovaloch a neskôr až pod Prašivou pri Nízkych Tatrách. Na replike historickej mapy z roku 1764 mal vyznačený privod vody členitým, prevažne zalesneným horským terénom v nadmorských výškach 810 až 1110 m n. m. mal dĺžku 13 174 siah (t. j. 26,4 km). Celý vodovodný systém so záchytní

a járkami k jednotlivým banským dielam v Španej Doline a jej okolí meral 42 km. Voda privádzaná vodovodom v množstve 60-90 litrov za sekundu bola dômyselne využívaná pri poháňaní kolies ťažných strojov na šachtách, pre drviace stupy, premývacie zariadenia, píly, mlyny v celom Špaňodolinskom banskom revíri. V lokalite Izbice (970 m n. m.) sa nachádza kamenný múr-jeden z mála stavebných objektov, na ktorom boli uložené drevené žľaby vodovodu. O vodovod sa staral jeden „rinnmeister“ a

jeho tovariš s pomocníkmi žliabkarmi. Na zimu žľab zakrývali drevenými krytmi a zasypávali lístím aby voda nezamrzla. Na trase vodovodu sú vybudované dve návštevné miesta Izbica a Polianky. Toto technické dielo bolo vyhlásené za významné lesnícke miesto 25.10.2011.

Droba Ľudovít

Ing. Ľudovít Droba

120. jubileum narodenia významného slovenského lesníka

Tento lesnícky odborník je na Slovensku známy najmä tým, že počas svojej lesníckej praxe pracoval na rôznych úsekoch lesníckych činností a vždy veľmi úspešne. Narodil sa 21.9.1896 v rodine kováča v Banskej Bystrici v dobe chýliacej sa k zániku rakúskej monarchie, čo malo veľký vplyv na formovanie mladého človeka.

Stredoškolské štúdiá absolvoval na gymnáziu v Banskej Bystrici. Hneď po zmaturovaní bol odvedený k vojsku. Zúčastnil sa bojov v I. svetovej vojne v roku 1915 a 1916 na srbskom a potom na talianskom fronte. V roku 1917 padol do talianskeho zajatia, kde zotrval až do roku 1919. Ako sa hovorí všetko zlé je na niečo dobré. Pobyt v zajatí využil k tomu, že sa dobre naučil taliansky jazyk, ktorý potom využil vo svojej lesníckej praxi. Po návrate domov pokračoval v štúdiu v rokoch 1919-1920 na Karlovej univerzite v Prahe prírodnej vedy, ale v roku 1920 prestúpil na brniansku Vysokú školu zemédelskú, na Lesný odbor, kde získal v roku 1925 diplom lesného inžiniera.

Jeho prvým zamestnaním (1925) bolo Riaditeľstvo štátnych lesov a statkov v Banskej Bystrici a jeho stavebné oddelenie. Z titulu svojho pracovného zadelenia sa v rokoch 1925-1927 zúčastnil na stavbe lesnej železnice Hronec – Sihla. V roku 1927 ho preložili na Správu štátnych lesov Staré Hory. Ako lesný asistent si tam nadobudol značné lesohospodárske skúsenosti za pomoci odborníkov. Na tejto správe bolo už v minulosti zavedené režijné hospodárenie a obnova skoro výlučne prirodzenou obnovou

na rozdiel od ostatných lesných správ, kde sa ešte väčšinou vykonávali holoruby a umelá obnova.

Už v roku 1931 bol menovaný prednostom na tejto Lesnej správe Staré Hory a od roku 1936 ho preložili ako prednostu na Lesnú správu Svätý Ondrej.

V roku 1939 ho menovali za inšpekčného úradníka pre východnú časť Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici, pre správy Michalová, Telgárt, Červená Skala, Pohorelská Maša, Závadka, Beňuš, Bacúch. Túto funkciu vykonával počas celého Slovenského štátu až do roku 1945.

Od roku 1946 bol ustanovený riaditeľom Exponovanej inšpekcie Štátnych lesov v Revúcej a následne v roku 1947 sa stal riaditeľom novoutvoreného Riaditeľstva štátnych lesov v Revúcej, ale do februára 1948, po ktorom nasledovali veľké reorganizácie a politické čistky.

Po zrušení riaditeľstiev štátnych lesov na Slovensku a reorganizácii štátnych lesov v roku 1948 bol menovaný za oblastného inšpektora Štátnych lesov v Revúcej.

Po ďalšej reorganizácii v roku 1951 bol preložený ako vedúci pestovného oddelenia k podniku Štátnych lesov Banská Bystrica, kde už zotrval až do odchodu na dôchodok v roku 1958.

Ako dôchodca ešte sezónne pracoval v rokoch 1959-1963 v Krajskom poľnohospodárskom projekčnom ústave v Banskej Bystrici pri regulácii a inventarizácii vodných tokov. V ďalších rokoch seniorsky pracovne pôsobil na Krajskom stredisku pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Banskej Bystrici pri projektovaní chránených území a napokon na Výskumnom ústave lesného hospodárstva vo Zvolene ako prekladateľ talianskej odbornej literatúry.

Zomrel 3.8.1971 ako 75-ročný v Banskej Bystrici.

Zanechal po sebe pozitívne pracovné výsledky na všetkých pracoviskách, na ktorých pôsobil. Bol známy svojim rozvážnym konaním a bol považovaný za dobrého odborníka v širokých lesníckych disciplínach.

Viliam Stockmann

...Pre čistý les- Nielen v Deň Zeme...

Skauti, skautky, roveri a činovníci nášho zboru sme vyzbierali na úseku Malacky zástavka Červený kríž-Záhradky smer Malacky 25 vriec odpadu. Vyzbierali sme odpad na úseku tri kilometre. V pokojný voľný sobotňajší deň 16. apríla sa náš 69. skautský zbor M. R. Štefánika z Malaciek vybral do lesov Záhoria, aby sme si obnovili našu každoročnú akciu: "Pre čistý les".

V spolupráci s lesnou správou Moravský svätý Ján spadajúcou pod OZ Šaštín sme tak dali nový a hlavne čistý vzhľad tomuto lesu. Pracovníci LS zabezpečili vrecia a odvoz odpadu na odpadový dvor v Malackách.

Ale dokedy to tak ostane? Či naši občania nevedia, že odpad nepatrí do lesa? Či nemáme v každom meste a obci odpadový dvor, na ktorý odpad patrí? Či si občania znečisťujú aj okolie svojich príbytkov odpadmi?

PREČO?

Prečo znečisťujú les? Odhodnenými predmetmi v lese škodíme nielen sebe, ale tiež prirodzeným obyvateľom lesa - zvieratám, vtákom, hmyzu, ktorých ostré predmety môžu zraniť alebo usmrtiť. Ohorkom cigariet, žuvačkami sa zvieratá, ak ich prehltnú, môžu sa otráviť, umrieť. Drobné živočíchy sú nezriedka uväznené vo fľašiach a hynú!

Sebeckto?, Lenivosť?, Neohľadupnosť?, Nezáujem?

Odpadky, ktoré stáročia pôsobia v prírode ako napr. plasty, polystyrén, uvoľňujú toxické látky, ktoré kontaminujú pôdu a podzemnú vodu.

VERÍME, že každý z nás môže pre prírodu, pre našu Zem, budúcnosť našej prírody niečo urobiť. Udržiavať čistotu, poriadok v našich lesoch v každom čase, nielen v čase, keď si pripomíname DEŇ ZEME!

POMÁHAŤ! Ako? Osobným príkladom dospelých, osvojením si informácií o škodlivosti znečisťovania prírody. Stačí, keď každý z nás urobí malú zmenu vo svojich zvyklostiach.

ÚSPECH SA DOSTAVÍ! POZNAJ A CHRÁŇ PRÍRODU - JE TO ZDROJ ŽIVOTA!

69. zbor M. R. Štefánika Malacky
Slovenský skauting

Čo šepká les

„Čo je šepkané, to je klamané“... to však iste v tejto súťaži neplatí ale platí, že „Vytrvalosť ruže prináša...“ V našom lesníckom ponímaní by sme mohli hovoriť o stromoch a lesoch a pre víťaza tohtoročnej súťaže Čo šepká les je to už tradične horský bicykel. Výrazné zlepšenie oproti minulému roku a dokonca iba 2,5-bodová strata z maximálneho možného dosiahnutého počtu bodov, zabezpečila ZŠ Andrea Kmeťa zo Žarnovice, drevenú plastiku tejto súťaže určenú víťazom.

Celkovo sa do súťaže nahlásilo 16 tímov ale nakoniec si sily 2. júna zmeralo iba 15 trojčlenných družstiev. „Stálych súťažiacich vedomostné disciplíny už máločím prekvapia, ale kameňom úrazu je vždy kreatívna súťaž,“ hovorí Marián Číž, riaditeľ Múzea vo Sv. Antone. Kým minulý rok bolo potrebné predniesť pred komisiou úryvok z vlastnej tvorby, tento rok dostal za úlohu tím vybrať jedného zástupcu, ktorý sa podujal nakresliť niektorého zo slovenských operencov. Táto úloha svojím obsahom veľmi vhodne dopĺňala výstavu Vtáky, ktorú si v priestoroch kaštiela môžu návštevníci pozrieť od 16.4. do 30.9.2016.

No vždy niečo prekvapí a tento rok bola najväčšou slabinou väčšiny tímov bola geografická oblasť zameraná na Kremnické, Štiavnické vrchy a okolie, ktorá výrazne zamiešala poradím. Spomedzi desiatich súťaží bola jedna zameraná na kreativitu (kreslenie), tri na zručnosť a zvyšných šesť zameraných na poznávanie.

„Tento rok si počínali naozaj neuveriteľne, pozriete na to zlepšenie o 7,5 bodu oproti minuloročnému výsledku a medziročný postup z tretieho na prvé miesto...“ aj takéto chýri sa niesli pomedzi divákov, ktorí sa po-

zorne a trochu aj so zdravou závisťou pozerali na Vanesu Bednárovú, celkovú víťazku tohto ročníka. Na druhom mieste sa umiestnila ZŠ M Hella Štiavnické Bane (144 b) a tretia priečka tento rok patrila ZŠ Jozefa Horáka z Banskej Štiavnice s počtom bodov (143,5 b). Stačí už len aby budúcoroční štvrtáci a ž štaci pozorne počúvali čo šepká les a možno im to prinesie okrem nezabudnuteľných súťažných zážitkov aj vytúžené víťazstvo. Takže vidíme sa opäť o rok.

Lesu zdar!
-as-

Kaštieľ' zaplavili súťažiace deti

Po prvýkrát presiahla hranice nášho kraja, tým že sa do nej zapojili aj deti z Detského domova v Bytči. Na v poradí už trinástom ročníku tejto akcie sa zúčastnilo celkovo 24 školských zariadení s počtom 180 žiakov. Reč je o poznávaco-zábavnej súťaži Lesy deťom určenej pre žiakov základných škôl z nášho regiónu organizovali Lesy Slovenskej republiky štátny podnik, Odštepny závod Čadca tentokrát v areáli Kysuckej galérie – v kaštieli Oščadnica. Deti súťažili v rôznych disciplínach, poznávali vtáky, stopy zveri, neobišlo ich ani určovanie bylín, či drevín charakteristických pre náš kraj. Základné vedomosti im preverili písomné testy. Nuž a samozrejme si museli preveriť aj svoju dobrú mušku pri streľbe zo vzduchovky či schopnosť nestratiť a orientovať sa v lese a v teréne. Najlepší zo súťažiacich boli priamo po skončení súťaží dňa 20.5.2016 za svoju snahu odmenení hodnotnými cenami. A aby sa nenudili ani pani učiteľky, pripravili sme aj pre ne mini súťaž v streľbe na diviaka. Tu dokázali svoju zručnosť a za ich orlí zrak boli najlepšie z nich odmenené. Za zabezpečenie občerstvenia a aj cien patrí veľká vďaka našim obchodným partnerom. A obrovské poďakovanie patrí aj otcovi tejto súťaže – Milanovi Lašovi, ktorý s touto myšlienkou prišiel a dlhých dvanásť rokov ju aj realizoval. Takisto sa patrí poďakovať všetkým z kolektívu OZ Čadca, ktorí pomohli pri realizácii tejto krásnej akcie.

Ján Vojtek, Jozef Vajs
OZ Čadca

V šľapajách lesného ducha

Obor oživil detský smiech

Odstavené autá a autobusy, lesník v reflexnej veste s vysielaczkou v ruke regulujúci priebeh dopravy na úzkej príjazdovej ceste smerom k Danielej obore a skupinky detí vyhýbajúce sa vracajúcim sa autobusom... to a mnoho iných vecí nasvedčovalo tomu, že sa v tento deň chystá jedna z väčších regionálnych akcií...

Detí ako smeti, len s tým rozdielom, že deti do lesa patria a smeti nie, čo bola prízvukovaná malým návštevníkom už pri vstupe do „nezvyčajného“ lesa, kde ich privítal veľmi štedrý a cukríkmi rozvonjavajúci lesný duch. Ten prichádzajúcim porozprával, čo v tento krásny snečný deň kolegovia z OZ Rimavská Sobota pre nich (ak sa nemylim už po dvanásťkrát) pripravili. Lesnícky náučno-poznávací chodník pre deti - Rimavskosobotská vetvička v areáli Zvernice Teplý vrch okrem veľmi príjemnej prechádzky prinášal toľko zaujímavostí, že deti mnohokrát nestihali zatvárať ústa od úžasu.

Skladanie drevených puzzle odštartovalo niekoľko nasledujúcich stanoviš, cez ktoré sa skupinky presúvali až k občerstveniu, na ktorom si pochutili na brehu tunajšieho jazierka. Ale najskôr bolo treba rozpoznávať zver, dreviny a semená, popozerať si niektoré zaujímavé exponáty z Lesníckeho a

drevárskeho múzea. Na brehu už čakali policajné autá s cvičenými psami a ukázkami ich práce, stanovištia zamerané na zmysly ukončené pocitovým chodníkom, ktorý by som odporučila vyskúšať naozaj každému. Lesný chodník zaviedol zvedavcov k stanovištu venovanému streľbe, kde ste si mohli skúsiť pušku i streleckú mušku. Naj zážitkom a pevne verím, že nielen pre mňa, bol čas strávený medzi poľovníckymi chlpáčmi na stanovišti venovanom poľovníckej kynológii.

Počasia prialo a všetci s úsmevom ale aj únavou na tvári sa v popoludňajších hodinách 26.5. lúčime s poslednými malými návštevníkmi, ktorí sú už len pozostatkom vyše 600-člennej detskej posádky a tešíme na ďalší ročník tejto tradičnej akcie.

-as-

MÔŽU SA KINOSÁLY ZELENAŤ?

Ekotopfilm

Áno. Presvedčili sme sa o tom už druhý rok v spolupráci s logistickou a prepravnou spoločnosťou DB Schenker na filmovom festivale Ekotopfilm-Envirofilm.

Po úspechu prednášky „Príbeh lesa od semena po strom“, ktorej sa počas uplynulého ročníka festivalu zúčastnilo okolo 3 000 detí sa spoločnosť DB Schenker rozhodla v činnosti pokračovať a opäť za aktívnej účasti Semenolesu na sprievodnom programe Junior festivalu. V minulom roku sme dodali spoločnosti DB Schenker, ktorá je partnerom festivalu o trvalo udržateľnom rozvoji už niekoľko rokov, okolo 2 500 stromčekov. Tie sme na Junior festivale spoločne rozdali deťom v rôznych mestách Slovenska: Banskej Bystrici, Bratislave, Žiline, Košiciach a Nitre. Počas sprievodného programu sme sa snažili deti motivovať a zároveň v nich vzbudiť záujem o ochranu lesa a hodnôt, ktoré predstavuje. Dôležitý je proaktívny prístup, preto sme deťom dali možnosť vysadením stromčekov aktívne prispieť k zlepšovaniu prostredia, v ktorom žijú.

V dňoch 16.5. – 20.5. 2016 sa začal ďalší ročník festivalu. My sme sa ho zúčastnili počas dvoch dní v Bratislave, každý deň náš sprievodný program absolvovalo 200 detí postupne v troch vekových kategóriách (prvý, druhý stupeň základných škôl a stredné školy), teda spolu okolo 1200 detí. Zaujať naraz 200 detí sediacich v kinosále, uplatniť pri tom aktívne formy učenia a osloviť nie len hlavu ale aj ich srdiečko vôbec nie je ľahká úloha. Využili sme skúsenosti z našej práce lesných pedagógov a myslím, že

sme deťom pripravili naozaj zaujímavý program, v ktorom sa nie len pobavili a niečo naučili, ale odniesli si domov aj „chrobáka v hlave“, ten ich bude nútiť rozmyšľať o tom, ako sa majú správať k svojmu životnému prostrediu.

Počas sprievodného programu deti pod našim vedením samy definovali, čo je to les a boli sme mielo prekvapení, že spolu sme prišli takmer na všetky funkcie, ktoré plní. Zábavnou formou, využitím pohybových aktivít, sme si zopakovali pravidlá správania sa v lese a vhodného správania sa k životnému prostrediu a taktiež sme si zahrli hru na lesné etáže a tu, bohužiaľ, musím konštatovať, že niektoré názvy krov a bylín deťom vôbec nič nehovorili. Stredoškólakom sme spolu s firmou DB Schenker pripravili kvíz o lese a šetrných spôsoboch prepravy. Prinútili sme ich vystúpiť z pasivity a komfortnej zóny, v ktorej boli počas sledovania festivalových filmov a dúfajme, že sme kvízom pripravili pôdu pre aktívne učenie. Najlepšia trieda dostala odmenu a prajný

potlesk od ostatných tried. A nielen deti sa učili, ale niečo sme sa naučili aj my. Viete napríklad, koľko % nafty môže vodič ušetriť úspornou jazdou? Desať percent. Alebo o koľko menej emisií vyprodukuje železničná doprava v porovnaní s cestnou? O osemdesiat percent menej. Záver každého nášho vstupu priniesol deťom darček od firmy DB Schenker v podobe dvoch stromčekov, ktoré si vysadia v areáli svojich škôl. Zaujímavosťou bolo, že pracovníci DB Schenker deťom prišli nafotiť, ako sa stromčeky nakladajú na ŠS Jochy a ako sa dostali z ďalekého Liptova až do Bratislavy. A radosť zo stromčekov bola na strane detí a pedagógov veľká, čo nás presvedčilo o tom, že takéto aktivity majú význam.

Gabriela Luptáková, OZ Semenoles
(autori fotografií: Gabriela Luptáková, Ján Grajciarik)

-vr-

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, vás pozýva na:

XV. Deň stromu 9.7.2016

Sviatok všetkých, ktorí majú radi les

3. Celoslovenské stretnutie lesníkov

I. Vitajte na Dni stromu

10.30 – 12.00 hod. (amfiteáter)

- slovo o lese - Ľubomír Roman, herec, pedagóg
- odovzdanie ceny Jozefa Dekreta Matejovie
- vyhlásenie súťažnej otázky pre divákov
- zasadenie stromu roka 2016 - Topol osika

10.25 - slávnostné lesnice

10.37 - dievčenský spevácky zbor Cambiar La Música

10.50 - gitarista - David Bílek

11.07 - folklórny súbor Mostár

11.20 - folklórny súbor Technik

11.37 - orchester Cigánski Diabli

II. Lesnícky skanzen sa zabáva

12.00 – 17.45 hod. (amfiteáter)

- prezentácia vysadenia Stromovej aleje štátov EÚ
- prezentácia filmu Krajina bez tieňa
- prezentácia OZ Šaštín, OZ Smolenice a OZ Topolčianky
- prezentácia knihy Európa lesom
- zrebovanie zo správnych odpovedí diváckej súťaže

12.12 - folklórny súbor Mostár z Brezna

13.02 - folklórny súbor Technik z Bratislavy

14.17 - dievčenský spevácky zbor Cambiar La Música z Pohronskej Polhory

14.22 - gitarista David Bílek z Banskej Bystrice

15.07 - Korben Dallas z Bratislavy

16.07 - Žuzana Smatanová zo Žiliny

16.57 - Cigánski Diabli z Bratislavy

III. Lesnícky skanzen naživo

10.00 – 15.00 hod. (celý areál)

- ukážky remesiel, ktoré majú blízko k lesu, 25 stanovišť s remeselníkmi
- pedagogika pre malých aj veľkých, 32 stanovišť s lesnými pedagógmi

Organizátori si vyhradujú prípadne menšie zmeny programu.

Propagační partneri:

Dobrovoľnícke jednoty v Banskej Bystrici
Predajňa stávkových remesiel pri vstupe do skanzenu.

Keď niečo človeka baví, venuje sa tomu srdcom, niet krajšieho

Majestátny zalesnený vrch Poľana je najvyšším vrchom rovnomenného, básnikmi ospievaného pohoria predstavujúceho pozostatok jednej z najväčších sopiek v Európe. Toto pohorie je zároveň centrom rázovitého regiónu Podpoľanie, ktorý sa nachádza v samotnom srdci Slovenka, a ktorý je známy predovšetkým svojím charakteristickým folklórom.

Je určite zaujímavé pracovať na OZ, ktorý má vo svojom regióne takéto zaujímavosti a ešte k tomu vo funkcii poľovného referenta. Spýtali sme sa emeritného lesníka Pavla Micháľa, ako sa na to pozerá s odstupom rokov.

Prečo si sa rozhodol spojiť svoju životnú dráhu práve s lesníctvom?

Lesníctvo a poľovníctvo bolo pre mňa vždy tým najkrajším poslaním. To znamená, že keď niečo človeka baví, venuje sa tomu srdcom, niet krajšieho. Vyrastal som v lesníckej rodine, tak nikdy som ani na chvíľu nezaváhal pre aké povolanie sa rozhodnúť a s hrdosťou môžem povedať, že neľutujem.

Aké funkcie si vykonával pred tým, ako si začal pracovať na OZ ako referent pre poľovníctvo?

Asi málo komu sa podarí prežiť svoj pracovný život na jednej funkcii, o to je to krajšie, že mne sa to podarilo práve ako referent poľovníctva. Za poľovného referenta som nastúpil pri LZ Lučenec dňa 01.03.1977 po kandidátskej praxi. Pri zlučovaní OZ som prešiel za poľovného referenta na OZ Kriváň, odkiaľ som z tejto pozície odchádzal do dôchodku.

Nezainteresovaní by mohli takúto prácu závidieť, ale skutočnosť je trochu iná. Hoci na jednej strane je to zaujímavé povolanie, na druhej sú to hodiny strávené v revíroch na úkor vlastného času a rodiny.

Určite majú čo závidieť. Veď práca s poľovníctvom a s ľuďmi, ktorí sú pre vec zapálení, je azda to najkrajšie. Určite bolo mnoho ťažkých chvíľ v

pracovnom živote, ale problémy sú na to, aby sa vyriešili. A čas mimo pracovných hodín si málo kto všimne, ale vždy to prináša i tie krásne chvíle, na ktoré potom človek rád spomína. Poľovníctvo si vyžaduje mnoho času na úkor rodiny, ale ja som bol pochopený, za čo svojej manželke a deťom ďakujem.

Aké máš najkrajšie zážitky z pôsobenia vo funkcii referenta pre poľovníctvo?

Je mnoho zážitkov, ktoré by stáli za to ich spomenúť. Moje najkrajšie spomienky sú, keď som mohol odovzdávať moje skúsenosti svojim synom, ukázať im výsledky svojej práce a neskôr, keď mi aktívne pomáhali pri plnení úloh. Najkrajšie chvíle boli pre mňa i chvíle v PR Petrovec, kde sa nám podarilo založiť najznámejší chov danielej zveri nielen na Slovensku a dosiahnuť mimoriadne výsledky, čo obdivovali nielen poľovnícki hostia, ale i kolegovia. Je krásne, keď ste vzorom svojimi výsledkami a porovnávajú sa práve s vami. V neposlednom rade sú to zážitky s poľovníckymi hosťami, keď práve i vašou zásluhou si plnia sny v podobe túženeho úlovku, či výradu. Prajem to každému zažiť.

Čo by sa malo podľa teba zmeniť na súčasnom poľovníctve?

Azda by som si prial, keby ľudia neboli takí nenásytní, čo sa týka poľovníctva. Veď poľovníctvo je živé, treba s ním narábať s ľudskosťou, oddanosťou a ono sa im odvdáči v podobe poľovných revírov plných života, kde prežijú

neopakovateľné zážitky a odnesú si skúsenosti, len treba načúvať.

Vychoval si aj nástupcov, ktorí sa venujú tej istej problematike.

Vychoval som dvoch synov, na ktorých som patrične hrdý. A som nesmierne šťastný, že sa venujú poľovníctvu a sú preň zapálení a trávia tak mnoho času v prírode.

Čomu sa venuješ na dôchodku?

Na dôchodku už iba oddychujem a venujem sa rodine. Mój zdravotný stav mi už nedovoľuje, byť tak aktívny ako kedysi. Rád však vybehnem so synmi do prírody a len tak načúvam šumu lesa, čo mi pošepe a pozorovať kľudne popásajúcu sa zver.

Každoročne, v poradí už desaťkrát pod Poľanou, sa v lokalite Zálomská uskutočňuje prehliadka trofejí a zhodov z Chránenej poľovnej oblasti Poľana. Na základe prehliadok zhodov je možné stanoviť ďalší chovateľský cieľ a určiť ďalšie kroky v obhospodarovaní populácie. Náš bývalý kolega Pavel Micháľ, dlhoročný gestor chovu jelenej zveri na Poľane, sa svojím úsilím pričínil o zvýšenie trofejovej kvality a zachovanie kvalitného genofondu jelenej zveri v tejto lokalite, za čo mu patrí naša úprimná vďaka.

Ďakujem za rozhovor
Milan Longauer

MEDVEĎ MICHAL

V štátnom poľovnom revíry Čelno-Preďajná, ktorý patrí OZ Slovenská Ľupča, v lokalite Stará Mara nad kúpeľmi Brusno, našli kúpeľní hostia dňa 23.5.2014 upytličeného medveďa. Medveď na miesto úhynu prišiel z inej lokality smrteľne poranený po dvoch zásahoch z dlhej guľovej zbrane. Po obhliadke pracovníkmi OZ, policajtmí a pracovníkmi Štátnej ochrany prírody SR sa na základe nálezu ušnej značky zistilo, že išlo o jedinca, ktorý bol v minulosti monitorovaný zamestnancom Národného lesníckeho centra vo Zvolene Slavomírom Findom.

Kedy ste prvý krát mali kontakt s týmto medveďom? Aké parametre dosahoval?

Medveď, familiárne nazývaný Mišo, bol prvý raz odchytený a označený satelitným obojkom a ušnou značkou dňa 21.4.2009 v lokalite Brusniansky grúň na Poľane. Už prvý pohľad na medveďa v odchytovej zariadení naznačil, že ide o mimoriadne silného medvedieho samca, ktorého hmotnosť dosahovala 280-300 kg. Z ďalších telesných mier hodno spomenúť dĺžku tela vrátane hlavy 289 cm, dĺžku zadného chodidla 25 cm, šírku prednej laby 15 cm, pásovú výšku v kohútiku 112 cm a obvod krku 93 cm. Podľa telesných mier Mišo patril medzi veľké, ale nie najväčšie známe medvede evidované na Slovensku. V porovnaní s inými medveďmi sa vyznačoval

mimoriadne vyvinutým svalstvom najmä v oblasti hrudníka a celkovou mohutnosťou. Napriek tomu, že v oblasti Poľany sa vyskytujú väčšie samce, počas medvedej ruje patril k dominantným jedincom v regióne.

Na akom princípe fungoval telemetrický systém a aké výsledky boli dosiahnuté?

Pohyb medveďa zaznamenával satelitný obojok každú hodinu, pričom polohové údaje – súradnice - boli prenášané na pracovisko

NLC formou krátkych textových správ a tieto boli následne vyhodnocované v mapových podkladoch. Asi po dvoch mesiacoch medveď obojok stratil, potom však jeho prítomnosť v oblasti Poľany a Veporských vrchov na základe občasných pozorovaní evidovali najmä amatérski fotografi a lesníci.

Pri opakovaných pozorovaniach už Mišo dosiahol väčšie parametre?

Po uplynutí troch rokov pracovníci NLC Zvolen v spolupráci s lesníkmi z LS Poľana, OZ Kriváň znovu medveďa odchytili v lokalite Fangová a označili novým satelitným obojkom dňa 1.4.2012, ktorý však po roku tiež zhodil. Počas monitorovania tohto medveďa sa zistili mnohé zaujímavé skutočnosti. Pohyboval sa na území 22.065 ha. Na charakter jeho povahy bolo možné usudzovať z početných stretnutí s lesníkmi, poľovníkmi, turistami, fotografmi a výskumníkmi, ktorým sa vždy vyhol a nikdy nikomu neublížil. Medveď Mišo, ktorý sa dožil 15 rokov (vek určený presne podľa výbrusu) sa počas života správal s nadhľadom voči ľuďom a nespôsobil škody na majetku, pretože inak by už bol dávno z populácie odstránený ako problémový jediniec.

Pôvodne sa uvažovalo, že tento medveď uhynul na starobu, alebo ho zranil silnejší jediniec s menom Maximus. Pri podrobnejšej

prehliadke však boli nájdené dva projektily z guľovej zbrane, z čoho jednoznačne vyplýva, že bol upytličený.

Lokalita, kde bol upytličený bola výrazne vzdialená od miest jeho tradičných potuliek, ktoré sa zistili telemetriou. Zjavne sa tam zatúlal v čase párenia pri vyhľadávaní rujnej medvedice. Jeho telesné miery v čase usmrtenia neboli výraznejšie zmenené v porovnaní s rokom 2009, keď bol prvý raz odchytený vo veku 10 rokov. Na základe presne určeného veku možno konštatovať, že medveď v čase úhynu bol v stredných rokoch, pretože najstarší slovenský medveď pochádzajúci z Tatier, ktorý uhynul prirodzenou smrťou mal 33 rokov (jeho vek bol podľa výbrusu určený na Výskumnom ústave lesného hospodárstva vo Zvolene). Keďže telo medveďa Miša bolo už v značnom štádiu rozkladu, ako trofej sa podarilo zachovať už iba lebku. V betliarskom kaštieli ju hodnotila medzinárodná komisia CIC, pod vedením prof. Romana Dziedzica z Poľska a dosiahla hodnotou 63,54 bodu CIC, čo je v súčasnej dobe najsilnejšia lebka medveďa na Slovensku. Nemohla byť však uznaná za slovenský rekord, pretože nepoznáme meno strelca a podľa reglementu CIC takéto trofej nemôže byť vyhlásená za rekord.

Milan Longauer

Pramene Opátky

Zazvoní našim lesným studničkám umieračik?

BOLESTIVÝ PODRAZ OD SUSEDA

Pred dvanástimi rokmi som s veľkou úľavou zanechal náročnú novinársku robotu. Jasalo moje telo i duša, lebo bolo jasné, kde sa vracajú. Eufória, že ako dôchodca sa môžem vrátiť do sveta detstva a chlapčerstva – do sveta lesa a prírody – bola veľká. Veď som mohol byť opäť na miestach, kde mi ako desaťročnému chlapcovi orešnice nalietavali nad hlavu a škriekajú, bránili úrodu lieskových orieškov, z ktorých som si chcel natrhať aj ja, alebo kde ma naháňala veľká užovka a zahryzla sa mi do lýtka, mysliac si, že som sústo na prehltnutie.

Vrátiac sa do prírody a rozhládajúc sa okolo, pri turistických potulkách v „domácom“ teritóriu – vo východnej časti Slovenského Rudohoria, ale aj inde na Slovensku, mi chýbalo aj viac lesných studničiek. Z detstva sa pamätám, že aj v chotári našej horskej obce Opátka, pod masívom Kojšovskej hole, ich bolo v každej doline niekoľko. Najmä v letných horúčavách sa pri nich osviežovali pocestní, drevorubači, furmani, lesné robotníčky i pastieri. Vodou zvedenou do dlhých drevených žlabov sa napájali kravy, kone, voly, ovce i lesná zver. Mnohé studničky – oázy osvieženia – však postupne zanikli, zapadalo ich lístie, zarástli burinou. Napájacie žlaby zhnili, zarástli osireli, tiež zarástli. Zdravú vodu nikomu netreba. Turisti si nesú v plecniaku v termoske čaj, kávu, alebo malinovku – vodu zafarbenú chemikáliami a mladí kráčajú do hôr s batohmi ovešanými veľkými fľašami koly.

S mojou „vibrankovou“ kamarátkou sme si hneď na začiatku prvej jari povedali, že ne-

Prameň Dyľovka slúži už takmer desať rokov

dobry trend hasenia smädu trochu zmeníme – že aspoň na trasách, kade chodíme najčastejšie, studničky obnovíme a pri výveroch urobíme nové. Odvtedy vždy berieme so sebou ľahkú motyčku a len čo zbadáme vo svahu mokrinu, už kopeme. Vetre – neverte, je to úžasný pocit vidieť ako sa z dreveného žliabku, či z rúrky z PVC, ktoré do prameňa osadíme, rinie pramienok iskrivo čistej vody. Ešte úžasnejšie je, keď po krátkom čakaní, kým sa celkom vyčistí, môžeme „degustovať“ jej chuť. A vždy sa nám zdá, že je opäť chutnejšia, ako tá predchádzajúca. Bez úmyslu samochvály – doteraz sme „oživilí“ nemálo lesných prameňov: Košariská, Úboč, Kijara, Opačka, Dyľovka, Jenigarova lúčka, Dunajka, Rumanová a viaceré ďalšie. Na túry teraz chodievame z domu s prázdnyimi fľašami, „tankujeme“ až v lese. A vody si vždy nosíme aj domov.

Za ten čas sme sa s našimi studničkami tuho zbratali. Šantivé náhlenie sa iskrivo čistej vody dolu žliabkom do fľaše je vždy

prísľubom uhasenia smädu a doma lahodného čaju, či kávy. Pramenitá voda nám tiež výrazne zlepšila aj celkové zdravie.

Našu radosť však celý lanský rok, ale už aj predtým, čoraz mocnejšie obostierala neistota, rástol smútok – viacerým prameňom začala ubúdať výdatnosť, ba jeden – Jenigarova lúčka – celkom vyschol. Usudzujeme, že príčinou môže byť najskôr menej zrážok, ktoré už viac rokov v Slovenskom Rudohorí i na mnohých miestach stredného a východného Slovenska zaznamenávajú aj hydrometeorológovia. Pitná voda pochybila vlni v jeseni napríklad vo viacerých obciach Horehronia. Studnička prameňa Hrona nad Telgártom tiež mrela z posledného. A rieka Hnilec, vyvierajúca na juhovýchodnej strane Kráľovej hole, tiekla Zadnou dolinou po celý vlnajší rok ako malý potôčik – žabám po oči.

Viac rokov slabnúca výdatnosť spodnej vody vo viacerých oblastiach Slovenska môže byť dôsledkom zhoršujúcej sa ekologickej situácie v strednej Európe. Miliómy áut na cestách, tisícky lietadiel vo vzduchu, elektrárne na fosilné palivá i priemyselné fabriky poškodzujú ovzdušie a narúšajú cirkuláciu a kompaktnosť dažďových mrakov. Menej prší, menej sneží, hydrometeorogovia usudzujú, že stredná Európa vysychá...

Keďže som vyštudoval lesníctvo, problém poklesu výdatnosti studničiek vzhľadom tiež v lesoch. Lesné porasty aj v okolí našej obce, dlhé roky za socializmu atakované exhalátmi z neďalekých krompašských Kovohút, vyzierajú síce už sviežo zelené, no ešte stále nie sú v prijateľnej zdravotnej kondícii. A tak sú menej odolné voči silným vetrom, námraze i podkôrnemu hmyzu. Mnohé stromy sa nedožijú vyššieho veku. Takto preriedený les zachytí korunami stromov menej dažďa a menej ho koreňmi zvedie do podzemia. Veľa dažďa odtečie dolu svahmi s deštruktívnym eróznym účinkom. Preto aj úsilie lesníkov ozdraviť horu, čo ako obetavé, nemusí priniesť vždy uspokojivé výsledky. A tým, že v posledných rokoch na Slovensku i v celej strednej Európe menej

Jarné čistenie prameňa Košariská

prší, kruh problémov aj s lesmi sa uzatvára a stáva sa neriešiteľnými – samotný nedostatok zrážok a nadmerné letné horúčavy ich výrazne poškodzujú – niekde už hynú celé, najmä južne exponované lesné stráne.

A vo chvíľach, keď sa začíname báť o svoje vysychajúce studničky, nad našou krajinou sa hrčia nové, žiaľ, nie dažďové mráčky, silnejú úklady uchmatnúť nám poklad z najvzácnejších – našu pitnú vodu. Nie je to pekné, nepáči sa mi to, lebo to chce urobiť náš sused, pokravný – slovanský brat. Poliak. Dobré, že sme hneď v strehu, lebo sme s ním už zažili viaceré sklamanie – napríklad príbeh s posypovou soľou v potravinách. Nevídaná chamtivosť – prevítať sa popod riekou a potrubím si prisvojiť cudzie. Hoci na základe verdiktu európskeho súdu... Nasilu. Och, kde kráčaš, človek? Asi do temného kúta izbice zla odieť si kabanicu zvlčilsti a zopnúť si ju opaskom sebeckta: tú vodu zo susedstva musím mať!

Teraz nám prichodí trpnúť, aký ortiel nad našou vodou v Štrasburgu vynesú. Lebo na malého a slabého si zavše kde – kto dovolí.

S mojou „vibrankovou“ kamarátkou padnúť na dno beznádeje sa napriek všetkému nijako nechystáme. Lebo ešte pri viacerých našich studničkách žblnkot vody ďaleko prehlušuje vzdialené tóny hudobnej skladby Ravelovho Bolera, symbolizujúcej umieranie. Naberáme do fliaš živej, zdravej pramenitej vody a nosíme ju domov.

A prísľubom sú aj výdatnejšie zrážky v priebehu uplynulých dní. Bár s by aspoň o niečo znížili viacročný výrazný vlahový deficit v našej krajine.

Ladislav Malák

O náučných chodníkoch

Už je to strašne dávno, čo som napísal článok. Les je chrám! Slová, ktoré nútia zamyslieť sa. Aj o tom som napísal, že Lesy sú posledná bašta Slovenského národného pokladu. Preto, keď poznávame, čítame panely na náučných chodníkoch, skúsme sledovať ľudí, ktorí sa tu zastavia. Ako sa správajú, či ich to nadchne, poučí. Ba či sú i vďační ochrancom prírody-lesníkom za námahu. Mnohí nechápu. Kritizujú, načo sú nám chránené územia, prečo treba lesy chrániť i zveľaďovať.

To, že sa z našich daní budujú mnohé nezmyselné areály pre rôzne adrenalínové bláznovstvá, berú ako normálne... žiaľ. A je to normálne aby lesy ustupovali pred motokrosovými bláznovstvami. A aj cyklotrasy v lesoch sú divné... Najlepšie človek pocíti význam lesa-chrámu, keď ticho kráča, zastaví sa a obzerá sa i klania dookola. A nemusí sa báť, že sa mu bicykel pokazí.

Nuž, a tak si „milovníci“ prírody nárokuje čoraz viac, aby v lese kdekoľvek a všade, kde sa im páči, mohli opekať, vyblázniť sa, hulákať, rozhadzovať odpad. Zmýlili sa mnohí – pre nich je les smetisko, aréna – les nie je chrám. Sledujeme budovanie nových turistických rozhľadní na

hrebeňoch hôr. Samozrejme z množstvom odpadkových košov, vriec plných múch a smradu... A odpadky po celej trase. Ako donútiť milovníkov prírody aby si odpadky nosili domov a nezbavovali sa ich v lese. Aby odpad nevynášali do hôr. Keby boli s lesoch prísni hájníci ako v časoch môjho detstva, mnohí by na dereši skončili... A, že je demokracia? Demokracia je hlavne o slušnosti a rešpektovaní zákonov!

Kolká námaha lesníkov zaniká, keď mnohí nepochopia význam lesa. A potom až napríklad privalové dažde blatom zanesú domy – všetko sa kydá na lesníkov! Je až strašidelné, ako si niektorí poľnohospodári obhospodarujú polia. Koho napadne kritizovať družstvá, roľníkov. Ale trvalo sa kope len do lesníkov.

Pred rokmi som v prítomnosti veľikána prírodných vied – Dr. Ing. Dezidera Magica zastal pri škole, kde pod dohľadom učiteliek žiaci nezmyselne vyvádzali a pán docent vyriekol jednu z mnohých múdrych viet: „Súdružka učiteľka, Vy ten učiteľský úrad ničíte, alebo len úradníčíte?“ Veľakrát mi tieto slová prídu na myseľ aj pri stretnutí s lesnou pedagogikou, veľa sme jej dlžní. Deti učíme čo musí obsahovať Saganománia nám lesy nezachráni, ani žiaden športovec oblievajúc sa pred kamarátmi šampanským... A preto je les chrám

Alfonz Liška, Opatová nad Váhom

Vývoj lesného hospodárstva v Rakúsko-Uhorsku

Lesnícke uhorské školstvo na vzostupe (17. časť)

Celoštátna výstava v Budapešti

Na tejto výstave predstavilo Ministerstvo orby v Budapešti aj stav štátnych lesov v Uhorsku, spôsoby ich obhospodarovania v zmysle lesného zákonného čl. XXXI/1879, modely dopravných zariadení, najmä vodných, spôsoby využívania dreva s údajmi o najvýznamnejších spotrebiteľoch dreva atď.

Albert Bedő v súvislosti s výstavou ministrovi píše: „A raz navždy dávame pádnu odpoveď na to, že lesnícke odvetvie pôdohospodárstva našej krajiny v čase všeobecnej celoštátnej výstavy - medzi lesnými hospodárstvami vzdelaných a pokrokových národov - sa predstavuje takým stupňom vývoja, že sa právom zaraďuje medzi ne“.

Odborné lesnícke vzdelanie v Uhorsku v 80. rokoch 19. storočia

Potrební odborníci pre lesnícku službu sa školia na Uhorsko - kráľovskej Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici. Na prednášanie lesníckych predmetov sa však zamestnávajú iba 3 profesori s tým istým počtom asistentov. Od októbra 1885 pribudol jeden docent - profesor lesníckej chémie (Prof. Bencze). V tomto zložení Lesnícky odbor nemohol naplňať svoje poslanie - požadovanú odbornú úroveň lesného inžiniera. Zmeny museli nastať zhora - t. j. predovšetkým musí byť lesnícke vysoké školstvo riadené Ministerstvom pôdohospodárstva a nie, ako tomu bolo predtým Ministerstvom financií. Pozornosť sa tiež

Alžbetin jubilejný les v Kysihýbly

venuje štátnej skúške, ktorá je po povinnej praxi východiskom k stálej štátnej lesníckej službe. Lesnícke štátnice sa konajú každoročne v Budapešti. Neúspešný kandidát má právo skúšku zopakovať o rok. V tomto období už bola v Uhorsku ďalšia

vysokoškolská lesnícka ustanovizeň - v Chorvátsku - Slávónsku v Körösi, ktorá si plnila svoje poslanie, výchovu lesných odborníkov. Jej úroveň však nedosahovala žiaducej kvality.

Rowlandove Erinnerungsblätter

Lesmajster Oravského komposesorátu William Rowland na odpočinku vo Waldenburgu v roku 1886 vydal svoje „Rozpomienky“ (Erinnerungsblätter) na svoje účinkovanie v lesníckej službe na Orave vo funkcii hlavného lesmajstra Oravského komposesorátu.

Slovenské vydanie „Horára“

V tomto roku vyšla prvá slovenská lesnícka príručka pre nižší lesnícky personál v preklade od Alberta Bedóa, pod názvom „Horár alebo základy lesníctva v otázkach a odpovediach“. Maďarský originál preložil Ján Kabina, kráľovský dozorca lesov za gestorstva Uhorského kráľovského vzdelávacieho spolku slovenského, tlačou Viktora Hornyányszského v Budapešti roku 1887.

Lesnícke štátne skúšky v Budapešti

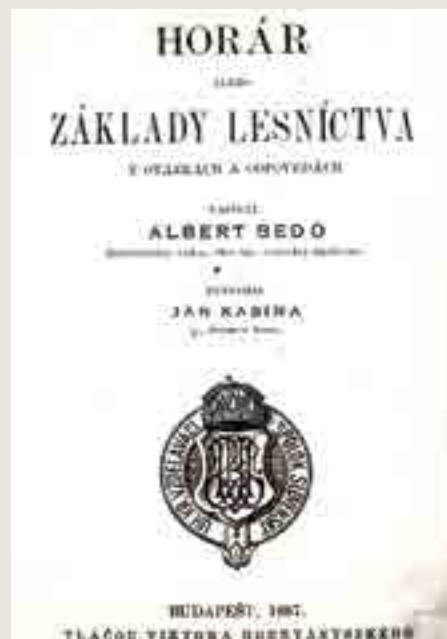
Lesnícku štátnu skúšku mohol uchádzač absolvovať, ak mal po ukončení lesníckeho inžinierstva aspoň dva roky odbornej praxe v lesnom hospodárstve. Lesnícke štátne skúšky sa skladali zo skúšky ústnej a písomnej, konali sa každoročne v Budapešti dvakrát do roka, na jar a na jeseň.

Minister orby, priemyslu a obchodu, po vypočutí návrhov od Krajinského lesníckeho spolku, vymenuje odbornú komisiu na dobu osem rokov. Predseda je menovaný z úradníkov ústredných lesníckych služieb. Predvolaní kandidáti zaplatia za skúšku 25 zlatých, bez ohľadu na to, či ju zložia. Predmetom skúšky sú všetky odvetvia lesníckych vied z hľadiska teoretického i praktického.

Písomná skúška trvá dva po sebe idúce dni. Kandidát musí od rannej deviatej hodiny do večernej deviatej hodiny zodpovedať tri odborné otázky. Ústna skúška je verejná, trvá min. poldruha a maximálne dve hodiny. Hodnotenie má tri

Predseda: Albert Bedő, štátny tajomník Ministerstva orby, priemyslu a obchodu

Členovia: Belházy Emil, kráľovský hlavný lesný radca, Feilitzsch Artur, m. kráľovský lesný riaditeľ Csik Imrich, kráľovský hlavný lesný inšpektor, Fekete Lúdevit, m. kráľovský hlavný lesný radca, profesor Akadémie, Csiby Vavrinec, m. kráľovský lesný radca, profesor Akadémie, Havaš Jozef, kráľovský lesný riaditeľ, Almásy Andor, kráľovský

Horár-zákl. lesníctva-Bedő-1887

lesný riaditeľ, Horváth Alexander, m. kráľovský hlavný lesný radca, Illés Ferdinand, m. kráľovský lesný radca v. v., Kallina Karol, m. kráľovský hlavný lesmajster, Garlathy Koloman, m. kráľovský lesný riaditeľ, Bartha Július, m. kráľovský lesný inšpektor, Podhradský Ondrej, lesný riaditeľ kniežata Coburga, Rutska Tivadar, m. kráľovský lesný radca, Sóltz Július, m. kráľovský ministerský radca, Szabó Adolf, m. kráľovský lesný riaditeľ, Tavi Gustáv, m. kráľovský lesný radca, Tomcsányi Július m. kráľovský lesný riaditeľ, Scholcz Viliam, panský lesmajster, Vadas Eugen m. kráľovský lesný radca a akademický profesor.

Ministerská súťaž v zalesňovaní spustnutých plôch

Ministerstvo pôdohospodárstva vypisovalo každoročne, počnúc rokom 1888 v zbierkach lesníckych nariadení súťaž, zameranú na skvalitnenie zalesňovania spustnutých plôch. Víťazi súťaže boli odmeňovaní tromi cenami - finančnými čiastkami. Prvýkrát boli ceny vyhlásené šesť rokov po vyhlásení súťaže (1894) za úspešné zalesnenie spustnutých plôch takto:

Prvú cenu v roku 1894 za úplné a úspešné zalesnenie stáročných kamenistých sutín získalo mesto Kremnica.

V roku 1895 cenu získal majiteľ lesov v Kornáte (Novohradsko) Ľudovít Stephany za úspešné zalesnenie výmofami znehodnotených pôd.

Roku 1896 dostala prvú cenu obec Brezová za zalesnenie úplne spustnutých pôd.

stupne: prosperoval výborne, prosperoval dobre, prosperoval dostatočne. Kto neprosperoval, umožnil sa mu náhradný termín za poplatok.

Skúšobná komisia z roku 1888:

V roku 1897 dostali cenu urbáristi v Hronskom Beňadiku za starostlivé zalesnenie spustnutej pôdy na lokalite Klíča.

Roku 1898 získala cenu opäť obec Brezová za zalesnenie spustnutých plôch.

Ministerstvo udeľovalo aj ďalšie ceny a uznávané diplomy. Keď k tomu prirátame bohatú legislatívu na zabezpečenie zalesňovania spustnutých pôd vidíme, že riadiaci orgán lesného hospodárstva venoval zalesňovania spustnutých pôd značnú pozornosť.

Jubilejný les kráľovnej Alžbety

Podľa nariadenia uhorského ministra orby (pôdohospodárstva) č. 28487/1883 bol v roku 1891 za chránený vyhlásený tzv. Jubilejný les kráľovnej Alžbety (Erzsébet erdő) v Kysihýblí pri Banskej Štiavnici v správe Baníckej a lesníckej Akadémie. (Bol vyrúbaný Školskými lesmi v 80. rokoch 20. storočia).

Personálne zmeny na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémie

Vedúci katedry hospodárskej úpravy lesov na Lesníckom odbore Július Soltz, odchádza v roku 1891 na nové pôsobisko. Prijal ponuku riaditeľa erárnych lesov do Marmarošskej Sihoti. Neskôr sa stal hlavným lesmajstrom na Ministerstve pôdohospodárstva v Budapešti. Vedúcim katedry hospodárskej úpravy lesov namiesto neho sa stáva Ľudvík Fekete, ktorého Katedru botaniky a pestovania lesov prevzal dovtedajší riaditeľ Horárskej školy vo Vadászerdő v Banáte.

Študentské spolky na Akadémii

O študentských spolkoch nám podáva dobové svedectvo aj Ing. Ladislav Szombathy, bývalý riaditeľ Rudných baní v Banskej Štiavnici:

„Za dlhé roky sa vyvinulo pri banskoštiavnickej Akadémii svojrázne študentské prostredie, ktoré si zakladalo svoje študentské spolky a združenia. Známe je združenie Buršenshaft, ktoré získavalo nacionálny a liberálny – demokratický charakter, ktorý sa v Metternichovskom Rakúsku nestretával so sympatiami vládnej moci. Jeho pozitívnu úlohou bola vzájomná svojpomoc a spoločenské podujatia. Hymnou spolku bola pieseň Gaudeamus igitur, ale rovanko sa spievali aj ďalšie hymnické piesne ako Erdész himnusz, alebo Kohász himnusz.

Ďalším známym spolkom bol Akademický

mládežnícky spolok, ktorý mal svoju budovu – štvorizbové Casino, kde sa usporadúvali prednášky i koncerty.

Akademický podporný spolok, ako sám názov hovorí, mal za úlohu podporovať chorých a chudobných poslucháčov, známy bol aj Akademický atletický klub.

Osobitným študentským združením bola tzv. Veľká obec študentov Steingrube, ktorá mala predsedu a funkcionárov na zabezpečenie školských a mimoškolských potrieb. Podľa prednášok učiteľov si študenti museli vyrábať skriptá, boli určené písari textov a kresliči grafických pomôcok. Postupne sa vytvorili organizačné skupiny, ktoré zabezpečovali stravovanie, ubytovanie, pranie a všetko, čo si život v meste vyžadoval. Na študentských šachtágoch (schôdzach, snemoch) sa rozdeľovali úlohy pre jednotlivé záujmové skupiny. Obec Steingrube postupne vytvárala svoj vlastný „corpus iuris“, podľa neho sa riadil študentský život. Program šachtágov sa postupne rozširoval na šachtágy pracovné, tie sa konali pravidelne, i šachtágy oslavné, zábavné, smútočné (pohreby), imatrikulačné a iné. Každý druh mal svoj presný program priebehu, viedli ich skúsení starší študenti, hlavne tí, ktorí potrebovali väčší počet semestrov na doštudovanie a priebeh šachtágov dobre ovládali. Študenti skladali piesne alebo ich preberali z nemeckých univerzít, prispôbovali si ich a vydávali spevníky akademických piesní. Tak vznikli v Štiavnici banícka, hutnícka i lesnícka hymna. Hierarchia šachtágu bola zaujímavá: šachtág viedlo slávne, vysoké a neomylné Prezídium, ktoré si menuje svojich pomocníkov: slávneho kantora, ktorý sa stará o piesne, firma je starší študent, čo už bol prijatý do stavu baníckeho, hutníckeho alebo lesníckeho, slávny fuxmajor má na starosti fuxov, ktorí ešte neboli imatrikulovaní. Do svojej profesionálnej skupiny budú fuxovia prijatí skokom cez kožu. Fuxmajor je zodpovedný za vyškolenie zverených fuxov do tajov pivného zákona, lebo len znalý zvykov, môže byť pripustený ku skoku cez kožu. Ceremoniál skoku cez kožu bol súčasťou imatrikulácie, ktorá sa konala zvyčajne koncom novembra alebo začiatkom decembra okolo sviatku patrónky baníkov, svätej Kataríny, keď už všetci fuxovia boli vycvičení v piv-

nom zákone. Na slávnostný skokový šachtág priviedol fuxov fuxmajor a požiadal slávne, vysoké a neomylné Prezídium o ich prijatie do baníckeho a lesníckeho stavu. Toto slávne, vysoké a neomylné Prezídium po prednesení slávnostného príhovoru o význame študentského spolku Steingrube dalo pokyn fuxmajorovi vykonať skok fuxov. Fuxovia prichádzali so svojim krstným otcom, fuxo vystúpil na pripravený pivný sud, musel sa predstaviť a odpovedať fuxmajorovi na dané otázky. Po ukončení odpovedí na položené otázky, fuxo musel povedať svoje životné heslo, alebo zaspievať pieseň, potom oznámil svoje skokové meno a vypil podaný pohár piva. Nato fuxmajor povedal: „Skoč do svojho stavu a udržuj ho v hlbokej učte!“ Fuxo preskočil cez kožu, fuxmajor ho pasoval šablou, krstný ho objal a odviezol k stolu. Týmto sa fuxovia stali firmami so všetkými právami a povinnosťami. Na druhý deň sa vydržoval fuxovský, alebo Katarínsky bál, na ktorom sa noví akademici – firmovia predstavili mestu.

Pomenovanie šachtág pochádza podľa obľúbenej študentskej krčmy akademikov Am Schacht (Na šachte). Šachtágy sa konali pri rôznych príležitostiach. Na odborných šachtágoch sa akademici oboznamovali s novými technológiami a novinkami v oblasti vedy a výskumu. Na oslavných šachtágoch sa uctievali významné výročia školy, profesorov školy a spolku. Zvláštnu kapitolu šachtágov predstavovali akademické piesne, ktoré vznikali v Banskej Štiavnici, alebo boli importované z iných akademických miest v strednej Európe. Počet akademických piesní prevažoval dvestovku. Najprv sa rozmnožovali opisovaním, neskôr aj tlačou v špeciálnych spevníkoch v nemčine, pod názvom „Schemnitzer akademische Lieder“. Neskôr sa začali prekladať do maďarčiny. Do slovenčiny sa preložili len niektoré aj to až po roku 1925“. Toľko zo súpisov Ing. Ladislava Szombathyho.

Viliam Stockmann

(Úryvok z autorom vydanej publikácie „Dejiny lesníctva na Slovensku“)

Na Akadémii boli spoločenské, hudobné i divadelné spolky

Drevo žijúce nad'alej

Drevo je jedným z najstarších, a tiež najdostupnejších materiálov, z ktorých si človek zhotovoval úžitkové aj umelecké predmety.

Pojem „rezbárstvo“ nie je len práca s drevom ale tiež s inými materiálmi ako napríklad so slonovinou, kosťou, parohovinou, ale iba ak výsledkom práce je tvarovo spracovaný výrobok, alebo reliéf... Ak by sme mali na mysli iba výrobky z dreva je vhodnejšie oblasť špecifikovať slovom „drevorezbárstvo“ (drevorezbár, drevorezbársky krúžok, drevorezba...). Ak sa pozrieme na históriu výrobkov z dreva, dodnes najstaršie zachované nástroje vyrobené zo smrekovca pochádzajú z doby bronzovej a v zemi ležali cca 2500 rokov.

Novým smerom rezbárstva je aj zhotovovanie sôch motorovou pílou v zahraničí známe ako „Chainsaw carving“. Prvé náznaky použitia motorovej píly v rezbárstve sú známe už od roku 1950 ale prvé sochy touto technikou vznikali až od roku 1961, kedy ich Ken Kaiser vyrobil v počte 50 ks a prezentoval pod názvom Tajomstvo strojov.

Drevené sochy sú často nazývané nesprávne ako „drevené plastiky“, v prípadoch, že sa jedná o 3D sochu a nie o reliéf. Toto pomenovanie po technologickej stránke nie je správne, pretože drevená socha vzniká skulptúrnym spôsobom, teda odoberaním hmoty. Plastika v pravom význame slova vzniká pridávaním a tvárnením hmoty. Preto je aj použitie výrazu „plastika“ u drevených sôch diskutabilné.

Ludové rezbárstvo využíva obdobné pracovné prostriedky, nástroje, a náradie a často kopíruje svojím spôsobom výtvarné smery ako napríklad barok. V minulosti rezbárstvo bolo doplnkovou činnosťou iných remesiel (výroby poľnohospodárskeho náradia, tokárstva, varechárstva, stolárstva, kolárstva). Taktiež bolo doplnkom práce pastierov, mlynárov, baníkov, včelárov, perníkárov, ktorí stváňovali odpozorované témy zo svojho prostredia, alebo tematicky čerpali z náboženských tradícií. Na Slovensku si čoraz väčšiu obľubu získava nový odbor zameraný na tvorenie sôch pod názvom „Betlehemárstvo“. Tento umelecko-remeselný smer zahŕňa prácu aj inými materiálmi.

Sochy alebo výtvary modernej doby z oblasti rezbárstva by mohla pripomínať napríklad aj prvá ponorka, ktorú v roku 1776 skonštruoval - americký vynálezca David Buschnell. Nazval ju Korytnačka. Tak a tu vám predstavujeme omrvinku z toho, čo si pod pojmom drevorezba môžete len predstaviť.

-as-

Obnova cenných exponátov

Depozity nášho múzea uchovávajú v súčasnosti 50 000 zbierkových predmetov. Hodnota týchto artefaktov je odlišná. Niektoré sú významom cennejšie ako druhé, to však nič nemení na našom úsilí o čo najlepší fyzický stav všetkých zbierkových predmetov. Výsledok závisí od kvality deponitárnych priestorov, ľudských a finančných kapacít. Tie musíme nájsť vždy, ak zbierkový predmet chceme umiestniť do výstavných priestorov ako exponát krátkodobej alebo stálej výstavy či expozície. Preto sme pred inštaláciou expozície Rodina Ostrolúcka a Ľudovít Štúr, ktorú sme otvorili v decembri minulého roku, oslovili viacero jednotlivcov a inštitúcií so žiadosťou o ošetrovanie a reštaurovanie vybraných zbierkových predmetov z pozostalosti po rodine Ostrolúckej, ktoré mali prevziať úlohu exponátov v pripravovanej výstavnej prezentácii. Pre čitateľa bude

Spinet Adely Ostrolúckej pred a po reštaurátorskom zásahu

iste zaujímavé porovnanie stavu exponátov pred a po zásahu odborníkov-reštaurátorov.

Z takmer sedemdesiatich ošetrovaných predmetov, na ktorých sa realizovali náročnejšie zásahy, vyberáme ako prvú ukážku jednu z našich mimoriadnych cenností – spinet z polovice 19. st., na ktorý hrala Adela Ostrolúcka. Na obrázku je spinet pred zásahom akad. soch. Ivana Škandíka a po jeho reštaurovaní. Spinet má tvar kubusu so zaoblenými prednými rohmi a stojí na osemhranných kónických nohách. Je zhotovený z dreveného masívu s povrchovým dyhovaním z orechovej dyhy s pravou šelakovou politúrou. Po demontáži nástroja, poškodeného najmä vlhkosťou, ho reštaurátor detailne vyčistil, scelil, miesta s výraznou deštrukciou obnovil s použitím materiálových implantátov, spätne nalepil dýhy a obnovil autenticitu jeho povrchu. Výsledok, tak, ako ho môžete vidieť na fotografiách, stojí zato.

Druhým predmetom je rámik - medailón s vlasmi Adely Ostrolúckej, ktorý patril matke Alžbete ako nežná spomienka na dcéru, ktorá predčasne umrela v r. 1853 vo veku 29

Pôvodná podoba poškodeného medailónu s vlasmi Adely Ostrolúckej a jeho súčasná podoba, akú môžu vidieť návštevníci expozície Rodina Ostrolúcka a Ľudovít Štúr.

rokov. Medailón nesie Adeline vlasy spletené do vrkôčička, ktorý obkolesuje písmeno A. Na fotografii možno vidieť stav predmetu pred zásahom Ing. Ľubomíra Šlaku zo Strednej priemyselnej školy Samuela Mikovíniho v Banskej Štiavnici. Reštaurátor musel o. i. zrekonštruovať a doplniť časť rámika, farebne zjednotiť povrch a obnoviť jeho povrchovú úpravu.

Niekoľko zbierkových predmetov sme zverili do rúk reštaurátorom Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi – Soni Belákovéj, Anne Vavrovej a Petrovi Lovásovi. Medzi inými aj vejár s vyrezávaným držadlom zo slonoviny, ktorý patril jednej z dám v rodine Ostrolúckych. Na slonovinových lamelách je upevnený papierový polkruh naskladaný do záhybov, s farebnými výjavmi a pozláteným ornamentom. Vejár bol poškodený, slonovina stmavnutá, papier bol na viacerých miestach pretrhnutý, niektoré časti boli zlomené alebo chýbali. Reštaurátori museli celý vejár demontovať, jednotlivé diely očistiť, chýbajúci materiál nahradiť a vejár skompletizovať. Ich zásahy sú reverzibilné, v prípade, že chýbajúci materiál museli nahradiť, ponechali aj pôvodný na prípadný ďalší výskum. Fotografia zreštaurovaného

Detailná práca pracovníkov Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi priniesla ovocie – na fotografiách je pôvodný stav zbierky a obe strany vejára v obnovennej kráse.

vejára prezradza výsledok, ktorý nás veľmi potešil.

Veľkú časť ošetrovaných predmetov tvorili vybrané knihy z rozsiahlej knižnice rodiny Ostrolúckej. Tých, ktoré sme chceli osobitne vystaviť, sa ujal pedagóg Strednej priemyselnej školy Samuela Mikovíniho v Banskej Štiavnici Mgr. Radovan Blaho so svojimi študentami. Na ukážku vyberáme knihu Tripartitum od Štefana Verböcziho, ktorú kúpil na účet mesta Zvolen Gašpar Ostrolúcky v 16. st.. Ide o neskoru renesančnú väzbu pokrytú svetlohnedou jahňacinou, bohato zdobenou slepotlačovou výzdobou. Kniha bola mechanicky poškodená, ručný papier, na ktorom je kniha napísaná alebo vytlačená bol

Detail knihy Tripartitum od Štefana Verböcziho pred a po obnove reštaurátorom.

vystavený nadmernej vlhkosti, na mnohých miestach boli poškodenia mechanického aj chemického charakteru. Pred svojim zásahom urobili reštaurátori rad meraní a testov, aby určili spôsob a techniku svojho zásahu. Svoje postupy reštaurátori zdokumentovali a popisali v správe, ktorú odovzdali nášmu múzeu. Na obrázku môžete vidieť detail knihy pred a po reštaurátorskom zásahu.

Celá knižnica – takmer 6000 kníh zo 16.-20. st. - prešla čistiacim procesom vo fumigačnej komore zvolenského pracoviska Slovenskej národnej galérie, aby sa zbavila organických nečistôt.

Ošetrované a zreštaurované predmety majú potenciál „žiť“ dlhšie ako tie, na ktoré múzejníkom nestačia sily a prostriedky. Majú šancu prezradiť aj budúcim generáciám niečo o dobe, z ktorej pochádzajú a prispieť tak aspoň malým dielikom k historickej pamäti ľudstva.

Tatiana Figurová, LaDM Zvolen
Zoznam použitej literatúry u autora

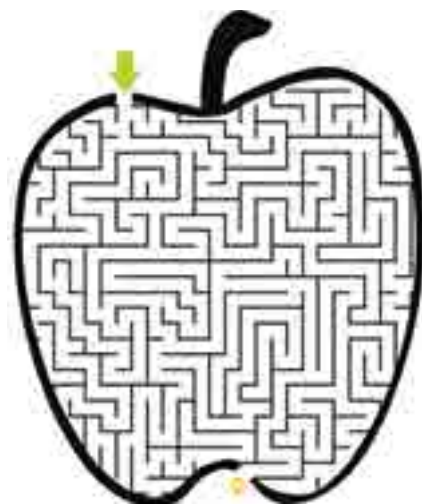
Jazvec Mišo

Milí kamaráti,

blížia sa letné prázdniny, na ktoré sa už iste veľmi tešíte. U nás v lese už začína hubárska sezóna a tak sa na vás všetkých už veľmi tešíme. Keď bude náhodou pršať a nebudete mať čo doma robiť, mohli by ste mne a mojím kamarátom lesným zvieratkám nakresliť niečo pekné Zo života v lese. A nezabudnite v lete piť veľa vody a jesť zdravé veci ako je ovocie a zelenina. Už aj ja sa veľmi teším na lesné jablčka, z našej starej lesnej „plánky“, ktoré sú úžasne sladké a občas aj plne prírodných bludísk ako som si aj pre vás pripravil. Ak by ste doma namaľovali niečo pekné pre nás, pošlite mi to na adresu:

Jazvec Mišo
Redakcia časopisu Lesník
LESY Slovenskej republiky, š.p.
Námestie SNP 8
975 66 Banská Bystrica

Zasmejte sa

Sedí dievčatko na pieskovisku a niečo spokojne papká. Okoloídúca pani sa ho pýta:

- Dievčatko, a čože to papkáš?
- Neviem, šamé to šem plliezlo...

- Pani, váš syn mi strhol vlasový pričesok!
- Chvalabohu! Už som si myslela, že vás oskalpoval!

Vojenské námorníctvo:
Veliteľ vydal nariadenie, aby prijímali len neplavcov.

- Pán veliteľ, prečo máme prijímať len neplavcov?
- Preto, lebo oni budú bojovať za záchranu lode do posledného dychu.

Revízor sa pýta malého chlapca:

- Koľko máš rokov?
- Päť.
- A kedy budeš mať šesť?
- Keď vystúpim z autobusu.

- Predstav si, minulú nedeľu som našiel pred kostolom peňaženku plnú peňazí...
- A odovzdal si ju farárovi?
- Ešte nie... vieš, neviem sa rozhodnúť, či je to diablovo pokušenie, alebo či Boh vypočul moje prosby.

Vojak Metlička, vy neviete, že pitie vína vo veľkom množstve zabíja?

Vojak sa nesmie smrti báť, pán kapitán!

Uveríte?

Kusy naplaveného dreva sú pre mnohých ľudí len nejakým prírodným odpadom, niektorí ich využijú po vysušení na kúrenie, iným učaruje ich vzhľad a použijú ich ako vhodnú dekoráciu do svojich záhrad alebo skaliek. James Doran Webb ich používa ako materiál pri tvorbe umeleckých sôch. Z dreva, konkrétne z približne z 400 kusov vyplavených na pláži vytvoril na oslavy čínskeho nového roku v Singapure tri

kone. Tie sú postavené na oceľovom skelete a vysoké 1,8 metra, pričom každý kôň váži približne pol tony. Majú pohyblivé končatiny a krk, vďaka čomu môžu vytvárať rôzne pózy. Toto súsošie, ktoré bolo umiestnené do zálivu pri Singapúre, tvoril anglický umelec vo svojej dielni na Filipínach šesť mesiacov a tvrdí, že vyplavené drevo je ideálne na prácu a dobre odoláva vplyvom počasia.

Receptár

Stehno z diviaka na sušených paradajkách

Suroviny: stehno z mladého diviaka, 1/2 hlávky cesnaku, 8-10 ks sušených paradajok v olivovom oleji, 2 cibule, 5 ks borievky, 5 ks nové korenie, 3 ks bobkový list, mix korenia, bylinková soľ, 2 dl červeného vína, 1-2 PL bravčovej masti, 50-70 g masla, troška cukru

Stehno očistíme, umyjeme, osušíme a našpikujeme na husto cesnakom. Z vrchu potrieme bravčovou masťou, posolíme a pokoreníme, dáme ho do hlbokého pekáča a pridáme ostatné ingrediencie: očistenú na polovice prekrojenú cibuľu, sušené paradajky, borievky, nové korenie, bobkový list a deci vína a rovnako vody. Pečieme zakryté cca 1,5 hodiny (podľa veľkosti mäsa a vlastností rúry) cca na 200°C. Potom odkryjeme, prilejeme ostatné víno a pečieme kým mäso nie je mäkké a prepečené (kým sa nevytvorí hnedá kôrka) pričom mäso priebežne polievame výpekcom. Po dopečení necháme mierne vychladnúť. Z výpeku vyberieme borievky, nové korenie a bobkový list a čistý výpek (s cibuľou a paradajkami) zmixujeme vo vyššej nádobe ponorným mixérom na hladkú omáčku, tú si preložíme do menšieho hrnca, pridáme maslo a pri menšej teplote za sústavného miešania vytvoríme omáčku, ktorú dochutíme podľa potreby. Ako prílohu odporúčame varené nové zemiačiky roztlčené s maslom a nasekanou pažitkou.

Autorka receptu Hana Riečicová, Zvolen praje všetkým "Dobru chuť"

História dopravníctva

Z histórie lesného dopravníctva na Slovensku.

V štátnych lesoch po ich osamostatnení od baníctva v roku 1871, prebehli dôležité premeny podstatne odlišné od spôsobov hospodárenia, ktoré slúžili ešte potrebe baní a hút. Zavádzanie nových technológií sa výrazne prejavovalo aj v zmene štruktúry prostriedkov používaných k približovaniu sortimentov surového dreva. Vo výrobo-technickom postupe spracovania dreva je sústreďovanie kľúčovou fázou

ťažbového výrobného procesu a svojim diverzifikovaným pôsobením aj celej technickej výroby dreva. V tejto výrobnej fáze má vplyv človeka v procese výroby najväčší negatívny vplyv na environment. Existuje mnoho spôsobov sústreďovania dreva. Rôzne varianty technológií vznikajú vzájomným prepojením konštrukcie a adaptácie konkrétneho mechanizačného prostriedku, animálnej prípadne ľudskej sily, časového a priestorového riešenia postupu práce. Podmienky sústreďovania určuje v prvom rade konfigurácia terénu a jeho atribúty. V minulosti prevládalo gravitačné spúšťanie dlhého dreva zo strmých svahov do dolín. Metrové drevo sa na krátku vzdialenosť zhadzovalo ručne, alebo bolo priblížené v suchých rizniach, alebo mokrých šmykoch. Neskoršie boli do približovacieho procesu nasadené kone, pásové a kolesové traktory a lanovky. V poslednom období sa v nedostupných terénoch používa na približovanie dreva aj vrtuľník.

Gravitačné (ručné) približovanie dreva.

Z lesa sa drevo už v dávnej minulosti dopravovalo z neprístupných alebo veľmi ťažko prístupných miest rôznymi spôsobmi. Prvotnú dopravu dreva tvorilo ručné vynášanie na krátke vzdialenosti. Gravitačná sila sa uplatňovala pri ručnom zhadzovaní alebo gúľaní kráteného dreva. Inou formou transportu bolo nosenie bremien za pomoci rôznych transportných pomôcok na ramene, alebo na chrbte. K týmto transportným pomôckam patria koše, noše, krošne, traky a podobne.

Ručná práca bola pri sústreďovaní dreva fyzicky náročná a využívala sa hlavne pri gravitačnom približovaní dreva, jednoduchým spúšťaním odkôrnených kmeňov po zemných dráhach. Drevorubači využívali na spúšťanie dreva zamrznutý terén v období holomrazov a zamrznutý sneh. Približovanie dreva gravitačným spúšťaním po svahu najmä po daždi alebo po snehu, zapichovaním a polámaním vrcholových častí, spôsobovalo veľké straty na množstve a kvalite spúšťaného dreva. Kmene sa spúšťali hrubým alebo tenkým koncom. Pri spúšťaní hrubým koncom dopredu boli zvýšené straty na najcennejšej oddenkovej časti. Pri metóde tenkým koncom dopredu boli zvýšené kvantitatívne straty. Nedostatkem tejto technológie bolo taktiež nadmerné poškodzovanie okolitého porastu. Podľa výskumov v posledných rokoch v niektorých prípadoch bolo v priemere poškodených 45,1% ostávajúcích

stromov v poraste, 43,1% ostávajúceho zmladenia a straty na dreve boli na úrovni 3,6 %, pričom intenzita škôd rástla v smere spúšťania dreva. Ako problémové sa ukazovalo aj dodržanie bezpečnosti pri práci. Pri neriadenej pohybe dreva dochádzalo k smrteľným úrazom, nielen lesných robotníkov, ale aj ostatných osôb a k poškodeniu majetku. Na Slovensku sa ešte často používa ručné spúšťanie dreva po celej ploche, hlavne v prebierkových porastoch, predovšetkým na krátke vzdialenosti k dosahu iných približovacích prostriedkov.

Strmé doliny vyčistené približovaním dreva vytvárali v zimných mesiacoch dobré podmienky pre vznik lavín. V Nízkych Tatrách je najznámejšia Kulichova dolina. Lavína spadla 8.3.1956 zo Žiarskej hole. Snehová masa sa vtlačila do žlabu v Kulichovej doline, kde sa jej dráha zužovala na 30 až 50 metrov s hĺbkou 8-10 metrov. Po lievikovitom zúžení sa sneh ubil do veľkých blokov s objemom 1-3 m³. V koryte bolo uložené pravdepodobne veľké množstvo naviatého snehu, ktorý bol lavínou strhnutý a nahromadený až do výšky 30 metrov. V doline Dve vody stála drevená ubytovňa, ktorú snehová masa zrovňala so zemou. Zahynulo v nej 16 lesných robotníkov. Opačný prípad sa stal vo Veľkej Fatre v Hornojelenskej doline,

nad osadou Rybô. Z bočnej dolinky Rizničky, slúžiacej v minulosti na spúšťanie dreva, spadla lavína. Prehradila trasu veľkej lavíny, ktorá sa zrútila 6.2.1924 z lavínového kotla ležiaceho južne pod Krížnou. Na svojej trase narazila v doline Hlboká na 120 ročný porast. Zmietla ho na ploche 4 ha. Pri katastrofe boli zbúrané tri domy a zahynulo 18 ľudí. Nebyť týchto prekážok lavína by zasypala celú osadu Rybô.

Ručné spúšťanie dreva po svahu pomocou gravitácie má na Slovensku dlhú tradíciu a preživa až do dnešných čias napriek tomu, že tento extenzívny spôsob patrí medzi najhrubšie technológie. Je však veľmi jednoduchý. Rozvoj gravitačného spúšťania dreva po zemi, ako sústreďovacej technológie sa neočakáva. S postupným sprístupnením lesov a modernizáciou by mal poklesnúť rozsah ručného spúšťania dreva.

Milan Longauer

Keď stromy a kry liečia (3/3)

Teraz predstavíme ďalšie štyri druhy našich drevín z pohľadu ich využitia v ľudovom liečiteľstve. Dúfame, že ste si mnohé rady z nášho trojdielneho seriálu v rubrike les nie sú len stromy osvojili a že možno časom nás kontaktujete s vlastnými skúsenosťami a radami, ktoré by ste možno radi prezradili našim čitateľom.

-as-

Kalina obyčajná

(*Viburnum opulus*)

Je opadavý záhradný ker. Na jeseň sa koruna kaliny tvaruje mier-
nym rezom a vtedy máme možnosť získať z vetvičiek liečivú kôru.
Tá je zdrojom kyselín, potrebných pre naše telo, vrátane kyseliny
octovej. Odvar z kôry kaliny pôsobí proti horúčke a nachladnu-
tiu, zastavujúce krvácanie z nosa. 1 polievkovú lyžicu mletej kôry
z kaliny nasypeme do pohára horúcej vody a necháme 30 minút
vylúhovať. Odvar užívame denne po jedle. Intenzívnejšie účinky
získame vylúhovaním dvoch PL mletej kôry v pohári vody (15 –
20 minút). Pijeme pol pohára 2x denne. Takto pripravený odvar
sa používa, ako sedatívum pri nervových poruchách, proti stresu,
hemoroidom, odstraňuje kŕče a zvýšené potenie nôh. Môže sa
použiť tiež, ako obklad, alebo zábal na problémové oblasti. Keď pár
kvapiek primiešame do masážneho krému, zvýšime jeho účinky.
Kalinová vodka účinne pôsobí na vysoký tlak a iné kardiova-
skulárne ochorenia, odstraňuje krvné zrazeniny, prináša vitálne
zlepšenie pri bolestiach hlavy a zápaloch. V spojení zo zábalmi je
veľkým pomocníkom pri liečbe reumatizmu.

Ríbezl'a čierna

(*Ribes nigrum*)

Je to ker z čeľade egrešovité, ktorý kvitne od apríla do mája.
Zbierame mladé svieže listy a plody. Čierne ríbezle pôsobia
močopudne a potopudne, proti hnilobe, roti artritíde, hnačke,
skorbutu a posilňuje žalúdok. Vďaka obsiahnutým antioxidantom
je prevenciou voči demencii a starnutiu buniek, tkanív, orgánov a
organizmu. Komplex flavonoidov s účinkom na cievy označovaný
nesprávne ako vitamín P, má (najmä v kombinácii s obsiahnutým
či dodaným vitamínom C) ochranný vplyv na bunky, orgány,
cievy a zvýšenie hladiny antioxidantov. Pri zápaloch močových
ciest, pri chorobách z prechladnutia, pri čiernom kašli. Štáva
zvyšuje pružnosť ciev a odolnosť organizmu voči prechladnutiu.
Má proti rakovinové účinky.

Trnka obyčajná

(*Prunus spinosa*)

Rastie na slnečných krovinatých stráňach a rúbaniskách, pri
cestách a na skalných miestach, kde kvitne od apríla do mája.
Zbierame kvet alebo listy a plody. Úplne rozvité kvety odtŕhame
ručne a sušíme prirodzeným teplom, aby si zachovali bielu farbu.
Plody zbierame celkom zrelé v jeseni pred mrazom (na jedenie sú
však súčasťou len po prvých mrazoch). Sušíme ich umelým teplom do
40 stupňov. Odvar z kvetu osoží pri zápche a tvrdej stolici. Plody
sú sťahujúcim prostriedkom proti hnačke a zvonka ako kloktad-
lo. V surovom stave sa spracovávajú na ovocné vína, extrakty a
lekváre. Kvet, listy a aj plody pôsobia pri chorobách močových
orgánov a napomáhajú látkovú premenu. Uvarte lyžicu usušených
listov s vodou na porciu jednej šálky. Nezakryté nechajte päť až
desať minút vylúhovať, prejte cez sitko a vypite.

Vrba

(*Salix spp.* Linné, 1753)

Je rod zahŕňajúci približne 400 druhov listnatých stromov a
kríkov, ktoré rastú vo vlhkom a miernom podnebí severnej po-
logule. Niektoré vrby sú zakrpatené ako napríklad *Salix herbacea*,
ktorá dorastá do výšky cca 6 cm. Vrby sú často krížené a kvit-
nú v mesiacoch apríl-máj. Vrba pôsobí dezinfekčne, má pro-
tizápalové účinky a veľmi účinne znižuje horúčku. Odpradáva
bola používaná na zmiernenie bolesti pri reumatizme, bolestiach
hlavy, svalov, zubov a podobne. Užíva sa tiež pri prechladnutí,
zápaloch tráviacej sústavy, chorobách obličiek a močových ciest.
Vrba obsahuje kyselinu salicylovú, ktorá je aktívnou zložkou as-
pirínu a používa sa ako liek proti bolesti. Ak si pripravíte čaj z
listov, kôry a vetvičiek vrby, vášmu telu sa uľaví od bolesti. Hlavne
kvôli tomu je vrba považovaná za liečivú rastlinu a iba zriedka sa
konzumuje vo veľkých množstvách. Jedlými časťami sú vnútorná
kôra, vetvičky, miazga, mladé listy a jahňady. Vrby majú vnútornú
kôru (kambiovú vrstvu), ktorá je sladká a lahodná.

Júl 2016		
1.	Pi	Diana, Dajana
2.	So	Berta
3.	Ne	Miloslav
4.	Po	Prokop, Prokopa
5.	Ut	Cyril, Metod Sviatok sv. Cyrila a sv. Metoda
6.	St	Patrik, Patrícia
7.	Št	Oliver
8.	Pi	Ivan, Ivo
9.	So	Lujza, Lukrécius, Lukrécia Deň stromu
10.	Ne	Amália
11.	Po	Milota
12.	Ut	Nina
13.	St	Margita
14.	Št	Kamil
15.	Pi	Henrich, Egon, Šarlota
16.	So	Drahomír
17.	Ne	Bohuslav
18.	Po	Kamila
19.	Ut	Dušana
20.	St	Ilja, Eliáš
21.	Št	Daniel
22.	Pi	Magdaléna, Magda
23.	So	Oľga, Lilien, Libor
24.	Ne	Vladimír
25.	Po	Jakub
26.	Ut	Anna, Hana
27.	St	Božena
28.	Št	Krištof
29.	Pi	Marta
30.	So	Libuša
31.	Ne	Ignác

August 2016		
1.	Po	Božidar, Božidar
2.	Ut	Gustáv, Gustáva
3.	St	Jerguš
4.	Št	Dominik, Dominika Drevorubač Námestovo
5.	Pi	Hortenzia, Hortenz Drevorubač Námestovo
6.	So	Jozefína Drevorubač Námestovo Svetový deň boja za zákaz jadrových zbraní
7.	Ne	Štefánia
8.	Po	Oskar
9.	Ut	Ľubomíra
10.	St	Vavrinec, Vavro
11.	Št	Zuzana
12.	Pi	Darina, Dáriuš
13.	So	Ľubomír
14.	Ne	Mojmír
15.	Po	Marcela
16.	Ut	Leonard
17.	St	Milica
18.	Št	Elena, Helena AGROKOMPLEX 2016
19.	Pi	Lýdia AGROKOMPLEX 2016
20.	So	Anabela AGROKOMPLEX 2016
21.	Ne	Jana, Janka AGROKOMPLEX 2016
22.	Po	Tichomír, Tichomíra
23.	Ut	Filip, Filipa
24.	St	Bartolomej, Bartolomea
25.	Št	Ľudovít, Ľudovíta
26.	Pi	Samuel, Samo, Samuela
27.	So	Silvia, Silvio KŮŇ 2016 AUTO EXPO 2016
28.	Ne	Augustín KŮŇ 2016 AUTO EXPO 2016
29.	Po	Nikola, Nikolaj Výročie SNP
30.	Ut	Ružena
31.	St	Nora

Životné jubileá

50 rokov

Bujna Emil, vedúci LO,
LS Moravany – OZ Smolenice
Kuruc Dušan, vedúci LO,
LS Čifáre – OZ Levice
Janičkovičová Dana, dispečer dopravy
dreva – OZ Čierny Balog
Karnová Renáta, referent správy a manaž-
mentu majetku a správy lesných pozemkov
a reprivatizácie – OZ Semenoles

60 rokov

Horváth Ján, technik,
LS Závadka – OZ Beňuš
Belko Ján, majster lesníckeho skanzenu,
Lesnícky skanzen – OZ Čierny Balog
Kuttner Peter, vedúci LO, LS Sihla – OZ
Čierny Balog
Ing. Gočaltovská Jana, vedúca eko-
nomicko-obchodného úseku – OZ Revúca

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Kludajová Marta, referent pre plán,
štatistiku a controlling – OZ Považská
Bystrica
Turčinová Anna, sekretárka – OZ Beňuš
Bariš Rastislav, systémový administrátor –
GR BB

30 rokov

Holečka Róbert, referent MTZ a nákupu –
OZ Levice
Ing. Bábela Cyril, vedúci,
LS Veľká Lúka – OZ Revúca

35 rokov

Ing. Petrášová Mária, referent MTZ a náku-
pu – OZ Prievidza
Čampiš Dušan, vedúci LO, LS Nitrianske
Pravno – OZ Prievidza
Samsely Bartolomej, vedúci LO,
LS Sedliská – OZ Vranov

40 rokov

Latta Miroslav, vedúci LO,
LS Nižná Jablonka – OZ Vranov

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Král Ján, technik, LS Ublá – OZ So-
brance

Odchod do invalidného dôchodku

Ing. Bystriansky Juraj, vedúci LO,
LS Víglaš – OZ Kriváň

Rubriku spracovala Martina Veľká

Ked' voda je, aj keď nie je

Donedávna ešte poriadna zima a odrazu sa teploty šplhajú k 30tkam. Nič nezvyčajné v posledných rokoch si už nedokážeme poriadne vychutnať jarné a ani jesenné obdobie. Počas leta, ale aj zimy, sa už nestretávame s pravidelnými zrážkami a ich úhrny sú skôr nárazové. Takéto počasie je viac charakteristické pre oblasti, kde sa namiesto štyroch ročných období strieda obdobie sucha s obdobím dažďov. U nás to zatiaľ až do takýchto extrémov neprešlo, ale predstavíme vám stromy, ktoré sa vyskytujú práve v týchto oblastiach.

Baobaby (*Adansonia*) sú opadavé stromy z čeľade *Malvaceae*, charakteristické nápadne rozšírenými kmeňmi rastúce na územiach, re ktoré je charakteristické obdobie sucha napr. Madagaskar, Afrika a severozápadná Austrália. Dodnes nie je známe ako sa tieto stromy rozšírili medzi kontinentmi.

Pre väčšinu druhov baobabov je charakteristické fľaškovitité zhrubnutie kmeňa a kompaktná koruna. Okrem druhu *Adansonia rubrostipa* sú tieto stromy charakteristické hladkou kôrou, mäkkým, vláknitým drevom sústredeným do kruhov. Stromy sú schopné zadržiavať veľké množstvo vody od čoho sa následne mení aj obvod a objem kmeňa. Stromy pri poranení uvoľňujú belavý latex.

Stromy sú charakteristické dlaňovito-zloženými listami, ktoré obsahujú 5-11 lístkov a v období sucha opadávajú. Kvety

sa vyskytujú v pazuchách listov, sú veľké, nápadné obojpohlavné a otvárajú sa po zotmení. U niektorých druhov sa kvety otvárajú veľmi rýchlo, niekedy v priebehu 30 s. Hoci kvety na strome ostávajú aj niekoľko dní, k opeleniu môže dôjsť iba v priebehu prvej noci. Kvety madagaskarských druhov sú opelované cicavcami lemurmami alebo kaloňmi, iné druhy napríklad lišajmi. V Austrálii niektoré druhy baobabov opelujú napríklad nočné lemury alebo druhy vtákov z čeľade kystračkovité (*Meliphagidae*).

Semená niektorých druhov sa šíria cicavcami, ktoré ich konzumujú ako súčasť plodov, ktoré patria do ich jedálneho kôš. Semená prechádzajú tráviacim traktom, kde sa zvyšuje ich klíčivosť. Tento proces sa nedeje na Madagaskare, kde boli niektoré tieto druhy (veľký lemur rodu †*Archaeolemur* alebo obovs-

kom nelietavom vtákovi †*Aepyornis*) úplne odlovené človekom už pred 1500-2000 rokmi.

Africký baobab prstnatý má všestranné využitie. Plody obsahujú kyselinu vinnú a domorodci z nich pripravujú osviežujúci nápoj, zo semien je získavaný osviežujúci nápoj. Zo semien je získavaný jedlý olej. Rozomleté šupky sa používajú ako „tabak“ a z popola sa vyrába mydlo. Mladé výhonky sa používajú ako zelenina. Z kôry kmeňov sa získavajú vlákna, z ktorých sú následne vyrábané laná a povrazy. V niektorých kmeňoch je zámerne urobená dutina, kde domorodci zachytávajú vodu. (zdroj: wikipedia).

-as-

